Î N Ş I R ' T E   M Ă R G Ă R I T E

Literatură - Folclor - Artă - Ştiinţă - Critică
Boletim trimestral do Grupo Cultural "ANDREI MUREŞANU" - Rio.

Anul I   No. 4   Rio de Janeiro   Octomvrie - Dechemvrie 1951

C U P R I N S U L :

Cu o ilustraţie de Crăciun de Ştefan Elefteriadis.

Orice corespondenta privitoare la redactia si administratia revistei se va trimite la adresa: ÎNȘIR'TE MĂRGĂRITE, Av. Quintino Bocayuva 233, casa 2, Niterói - Saco S. Francisco (Est. do Rio), BRAZIL.

Manuscrisele nepublicate nu se mai inapoiaza.

Rugam a se trimite din timp cartile pentru recenzie, revistele schimb pentru evidentiere, articolele spre publicare, etc., ca sa raspundem corect obligatiilor de redactie.

Nu se primesc abonamente. Cine intelege rostul acestei reviste sa fie alaturi de noi si sa-i asigure existenta.

Fiecare Autor este raspunzator de articolul sau.

Redactori :

I.G.Dimitriu - Stefan Baciu - Faust Brădescu

GLOSSARIUM

de
MIRCEA ELIADE

Democratie si feminism.

Zeita Athena a fost promovata din conditia ei de kore (adica, de "tanara fata") la rangul de stapana a cetatii Athena, prin victoria democratiei. Aristocratii care guvernasera pana atunci cetatea aveau un regim de patriarhat nordic, adorand ca divinitate suprema pe Poseidon. Daca puterea lor politica s'ar fi prelungit indefinit, Zeita Athena si-ar fi continuat destinul ei de "fata", si n'ar fi dobandit prestigioasa aura a Parthenonului. Caci acele familii aspre, eroice si patriarhale coborate din Nord nu puteau, in niciun caz, omagia o "fata".

Asta imi aduce aminte ca legaturile - sau, mai bine zis, simpatia - intre democratie si "feminism" se reintalnesc si in alte situatii istorice. In general se poate vorbi de o influenta hotaratoare (desi oculta) a femeilor atat in cultele populare cat si in "mistica" democratica, revolutionara (mistica legata, bineinteles, de miscarile politice initiate si promovate de barbati). Cultele populare pastreaza intotdeauna resturi din credintele arhaice ale ethniilor subjugate de noii veniti, biruitorii si cuceritorii. Resturile acestea preistorice se transmit, ca latente, dela o generatie la alta, in primul rand prin femei; si pentruca femeile sunt mai conservatoare, si pentru faptul ca ele supravietuiesc in general invaziilor si rasturnarilor ethno-sociale. Asa s'au petrecut lucrurile in India, unde cultele prearienе (pre- si proto-istorice) au fost pastrate mai ales de catre femei, si prin ele, 15 - 20 de veacuri in urma, au irumpt in marile curente mistice medievale. (Care, in treacat fie spus, omagiau de cele mai multe ori femeia, fie identificand divinitatea maxima intr'o Zeita, iar nu intr'un zeu - cazul marilor Zeite Durga, Shakti - fie accentuand pana la impuritate atotputernicia dragostei mistice, a devotiunei de tip feminin, a fiziologiei mistic-erotice, chiar: cazul cultelor Vaishnava, Tantrismul, indeosebi scoala Sahajiya, etc.). Asa s'au petrecut lucrurile, deasemenea, in Grecia, unde religiozitatea pre-helenica, de structura feminina (culte ale fertilitatii, etc.), a fost pastrata, dupa invazia ethniilor nordice, de catre femei, si, in buna parte, tot datorita femeilor au reaparut in lumea greaca (Eleusis, curentul dionisiac, etc.). Iar aceste urme de religiozitate populara, niciodata pierdute pentru experienta femeilor, au putut provoca impetuosul avant al dionisianismului, tot intr'un moment de libertate civila, de victorie democratica. Este de neconceput succesul fulgerator al curentului dionisiac, iruptia violenta a elementelor populare, arhaice, in religiozitatea helena - fara a presupune oarecare libertate politica dobandita de autohtoni, adica de cei asupriti.

Democratia merge mana in mana cu "feminismul". Nu exista revolutie politica sau reforma sociala in spirit democratic, care sa nu aduca dupa sine o sporire a "drepturilor" femeiei, concomitent cu o omagiere, de orice fel, a virtutilor feminine. In general, Libertatea este conceputa ca o femeie.

Istorism si interiorizare.

Secolul XIX este, intre altele, si secolul istoriei. Ceeace s'a numit mai tarziu "istorism", vointa de a cunoaste exact si pana in cele mai mici amanunte tot ce s'a intamplat in trecut, fara nicio alta preocupare laterala (de a justifica ceva, de a demonstra ceva, de a invata, de a exemplifica, etc.), este o creatie a secolului XIX. Tot ceeace a fost este pretios; si este pretios tocmai pentruca a fost, pentruca a avut loc in istorie. Nu numai evenimentele propriu zis "istorice" intereseaza, ci tot ce s'a petrecut in timp: dezvoltarea institutiilor umane, limbajul, evolutia speciei umane, precum si a tuturor celorlalte specii animale, etc. Renan scrie istoria limbilor

semitice, a poporului evreiesc si a originilor crestinismului, Pictet scrie istoria gramaticei indo-europene, Mommsen pe cea a poporului roman - dar Darwin reconstituie "origina speciilor", un altul "istoria" pamantului, un altul "istoria" Cosmosului. Pasiunea istoriei se completeaza printr'o egala pasiune pentru "origini". Un lucru se valideaza ca obiect de cunoastere in clipa cand i se descifreaza origina si evolutia lui. Deaici obsesia inceputurilor, a originilor ; se cauta explicatii globale limbilor, religiilor, miturilor, institutiilor,etc. O religie e inteleasa, bunaoara, nu cunoscandu-i-se structura ei intima, ci aflandu-i-se origina, obscuritatile germenilor. Un obiceiu, un mit, un ritual isi reveleaza sensul profund, autentic, in clipa cand i s'a descifrat origina.

S'a putut spune, pe buna dreptate, ca atitudinea aceasta istoricista saraceste si uneori chiar anihileaza obiectul pe care si l-a propus sa-l cunoasca. Esential int'un mit sau intr'un ritual nu este "origina"lor empirica si fazele evolutiei lor istorice - ci, in primul rand, realitatea lor, modul lor propriu de a fi. Important este ca exista mituri si rituri, ca a fost posibila constituirea lor ca obiecte ale spiritului. Pentru a putea fi intelese in esenta si functia lor specifica, se cere sa fie considerate in ele insile, cercetate si contemplate cu o riguroasa obiectivitate pentru a le surprinde modul lor de a fi; numai dupa ce-si reveleaza sensul lor autentic,se poate trece la istoria lor.

Dar nu asupra eroarei acestei atitudini voim sa staruim in nota de fata. Socotim ca istorismul, privit dintr'o alta perspectiva, reprezinta o formula destul de interesanta a vietii spirituale. El se reveleaza ca o vasta incercare de interiorizare, gest al spiritului de repliere asupra lui insusi. Pana la constituirea istorismului,drumul regal al spiritului catre cunoasterea de sine era meditatia, introversiunea, examenul de constiinta. Spiritul se gasea pe sine prin meditatia asupra lui insusi, asa cum au descoperit, o mie de ani inainte de Christos, rishii upanishadici, si cum inca invata un Im. Kant. Prin istorie se reface, insa, un examen pe dinlauntru al fiecarei activitati omenesti: limba, morala, religia, arta, etc. In aparenta extrinsec spiritului, istorismul este totusi o introversiune. degradata, prin care spiritul incearca sa se regaseasca. Replierea lui asupra lui insusi are loc insa pe un plan infinit mai vast decat introversiunea sau exercitiul meditatiei.

Simplul fapt ca se urmareste "origina" unui lucru si "istoria" lui, tradeaza o cufundare in sine, o cautare a dedesubturilor, a germenilor, a factorilor interni care au condus la constituirea si evolutia acelui obiect. Chiar in stiintele asa zise naturale, mai ales catre mijlocul secolului XIX, se manifesta aceasta atitudine de interiorizare: lumea organica este vazuta pe dinauntru. Origina si evolutia speciilor sunt probleme care pasioneaza elitele sec. XIX, dar insasi aceasta pasiune tradeaza dorinta de penetratie in adancurile lumii organice, de a patrunde in "interiorul" vietii si a-i ghici secretele. Oare tendinta fizicei si chimiei nu se explica prin aceiasi dorinta de a anula aspectele exterioare ale materiei, de a se insera in adancurile invulnerabile, de a descoperi "moleculele" si "atomii"? Recunoastem in aceste gesturi ale omului secolului XIX - istorism,evolutionism si analiza fizico-chimica a materiei - incercari degradate de introversiune, efortul spiritului de a se regasi pe sine pe alte drumuri decat cele cunoscute pana atunci, din timpurile upanishadice si pana la Kant.

Cascaes, 1944.

P O E S I I

de
TUDOR ARGHEZI

DRUMU-I LUNG ...

Drumu-i lung din Jii încoace
Si cuptiorul nu mai coace.
Câtă'i calea, câtu'i drum
Nu e vatră, nu e fum,
Azimă si mămăligă.
Maica plânge, pruncii strigă.
Au rămas în sate vii
Numai câteva stafii,
Fără păr, fără gingii.
Un' mă duc si un' mă port
Pute-a candelă de mort.
Maicile si vacile-au
Înțărcat, săracile.
Gura umblă după sân
Frământând un hoit bătrân,
Ugerile, țâțele,
Aspre ca tărâțele.
După ce-au pierit si câinii,
Au rămas numai bătrânii,
Să-si numere zilele.
Te apucă milele,
Lacrimile și mânia.

Asta fuse România?

DE-A V'AȚI ASCUNS ...

Dragii mei, o să mă joc odată
Cu voi, de-a ceva ciudat.
Nu știu când o să fie asta, tată,
Dar hotărât, o să ne jucăm odată,
Odată, poate, după scăpătat.

E-un joc viclean de bătrâni,
Cu copii, ca voi, cu fetite ca tine,
Joc de slugi, și joc de stăpâni,
Joc de pasari, de flori, de câni,
Și fiecare îl joacă bine.

Ne vom iubi, negreșit, mereu,
Strânși bucurosi la masă,
Subt coviltirile lui Dumnezeu.
Intr'o zi, piciorul va rămâne greu,
Mâna stângace, ochiul sleit, limba scămoasă.

Jocul începe încet, ca un vânt.
Eu o să râd și o să tac,
O să mă culc la pământ,
O să stau fără cuvânt,
De pildă, lângă copac.

E jocul sfintelor scripturi.
Asa s'a jucat si Domnul nostru Iisus Hristos
Şi alții, prinşi de friguri şi de călduri,
Care din câteva sfinte tremurături
Au isprăvit jocul, frumos.

Voi, să nu vă mâhniți tare
Când mă vor lua şi duce departe
Şi-mi vor face un fel de înmormântare
În lutul afânat sau tare
Aşa e jocul, începe cu moarte.

Stiind că şi Lazăr a 'nviat
Voi să nu vă mâhniți, s'aşteptați,
Ca şi cum nu s'a întâmplat
Nimic prea nou şi prea ciudat.
Acolo, voi gândi la jocul nostru, printre frați.

Tata s'a îngrijit de voi.
V'a lasat vite, hambare,
Păşune, bordeie şi oi
Pentru tot soiul de nevoi
Şi pentru mâncare.

Toți vor învia, toți se vor întoarce
Într'o zi, acasă, la copii,
La nevasta, care plânge şi toarce
La văcuțe, la mioarce
Ca oamenii gospodari şi vii.

Voi, creşteți, dragii mei, sănătoşi
Voinici, zglobii, cu voie bună,
Cum am apucat din moşi strămoşi;
Deocamdată, fetii mei frumoşi
O să lipsească tată vreo lună.

Apoi, o să fie o întârziere,
Şi altă, şi pe urmă altă.
Tata nu o'să aibă putere
Să vie pe jos, în timpul cât se cere,
Din lumea cealaltă.

Şi, voi ați crescut mari,
V'ați căpătuit,
V'ați făcut cărturari,
Mamă face ciorapi şi pieptari,
Şi tata nu a mai venit ...

Puii mei, bobocii mei, copiii mei!
Aşa e jocul.
Îl joci în doi, în trei,
Îl joci în câte câți vrei,
Arde-l-ar focul!

P O E S I I

de
AL. BUSUIOCEANU

DRUMEȚ NU AŞA GRĂBIT ...

N'am ajuns Doamne la capătul drumului meu
Mai văd ridicându-se'n zare o coastă
cu negre cărări către pajiştea ta albastră
cu vârfuri de brazi în cununi de nori
şi cuiburi de umbră
pentru luceferii tăi căzători

Nu sunt ostenit Doamne deşi
sandalele mi le-am încălțat în zori
şi grele poveri port cu mine la subțiori
Dar încălțămintea mi-am bătut-o cu fier
şi merinde în traistă mi-am aruncat
un codru de cer
Şi dacă sete mi-o fi
m'oi abate şi pe la sfânta Vineri
un căuş de apă mai vie să-i cer

Nu sunt nici aşa de grăbit Doamne
că n'am de ce
fiindcă ştiu că tu tot m'aştepți
şi că'n odăile tale
văruite şi'ncăpătoare
eşti bucuros de drumeți

Dar îmi pun mâna straşină
şi mă uit la drumu-ăsta lung cum aburcă
şi printre neguri şi cetini şerpuie
ca o năpârcă
Măcar atâta ajută-mă Doamne
poverile să le salt mai în cârcă
poverile mele
că dacă sub ele
mâinile şi grumajii-mi amorț
tot pentru tine Doamne
tot pentru tine le port

Madrid Mai 1947

HAIMANA PE CER

Stelele nopții stelele nopții
iar s'au înjugat la Carul meu mare
şi gândului căruțaş de văzduhuri
iar i-au deschis'pe ceruri cărare

Stelele nopții stelele nopții
juncanele mele cu coarne de aur
în bărăganele nopții le pasc şi le-adăp
şi staul le fac în ciulinii de cer
şi'n coceni de țintaur şi laur

Stelele nopții stelele nopții
iar am pornit cu ele pe cer haimana
şi Carul meu mare cu roți de amnare
pe drumuri de cremene iar scânteie
şi pulberi ridică'n urma-i lactee

Stelele mele stelele mele
noaptea e mare cu ele
Am să iau toate zodiile'n şir
şi cu cerul de-asupra coviltir
cu mâna sub cap căpătâi
am să dau drumul gândului
să-şi facă de cap până'n ziua
- haimanaua bărăganului cerului!

Madrid Mai 1947

PÂNEA EXILULUI x)

Scrisoarea lui Alecsandri către Ghica

Mirceşti 11 (24) Februarie, 1882.

Amice Ghica,

Gustat-ai vreodată "Pâinea amară a exilului"? Sper că nu, dar în orice caz imi place a constata ca ai scapat teafar ca si mine, de influenta sa perturbatoare.

"Painea amara a exilului" poseda strania proprietate de a crea in tara noastra martiri noi si patentati. Ea trebue sa fie gramadita cu o parte din faina neagra, muceda, aprinsa si cu trei parti de lacrami de crocodil, de zeama de madraguna si de bocete patriotice; - a fi mancat painea amara a exilului este un fapt care dela 1848 incoace, devenit la noi un titlu la admirarea, la recunostinta generatiilor prezente si viitoare.

Pe frontonul Panteonului din Paris este scris in aur:

Aux grands hommes, la Patrie reconnaissante.

Pe frontonul Panteonului ce se va ridica odata in Bucuresti, va figura urmatoarea inscriptiune:

Celor cu pânea amară a exilului:
"Patria recunoscătoare".

Esti un om cat de ordinar, destinat a trece pe lume necunoscut? a face umbra pamantului de azi pana mane? e destul sa te impinga norocul a te infrunta macar cu alocutia de panea amara a exilului pentru ca sa te trezesti cu un nimb stralucit pe frunte, ca sfintii din ciaslov, sa devii om insemnat, patriot de prima clasa si sa aspiri la orice onor ba chiar si la o recompensa nationala ... reversibila, sub pretext ca esti mucenic al unei credinti la care nici nu ai visat. Cu cat mai mult daca destinul te-a ajutat a juca un rol oarecare in evenimentele tarii, daca ai fost silnic departat dela sanul ei, sau chiar daca te-ai departat insusi, de buna voe, ca un om prudent, cand ai simtit apropierea unui pericol serios.

Totul e sa fi fost condamnat sa pui pe umeri haina de proscris, a petrece catva timp in centrurile cele mari ale civilizatiei, in Paris, in Viena, in Londra, etc., ati lumina mintea la focarul stiintelor si al artelor frumoase, a deveni pe nesimtite un om nou ... indopandu-te cu panea amara a exilului!

Cand privesc prin fereastra campiile acoperite cu zapada, copacii pudruiti cu praf de ghiata, cerul ascuns sub o pacla deasa, natura moarta, viscolul ce spulbera omatul, de pare ca insasi atmosfera tremura de frig, cand aud sueratul infiorator al crivatului care stinge viata in treacatul sau, ma gandesc la adevaratii martiri din timpurile noastre si imi zboara prin minte unele strofe din "Pohod na Sibir":

Sub cer de plumb întunecos,
Pe câmp plin de zăpadă,
Se trăgănează 'ncet pe jos,
O jalnică grămadă
De oameni trişti şi îngheţaţi
În lanţuri fereca ţi!

Sărmani de şase luni acum
Ei merg fără'ncetare
Pe-un larg pustiu ce n'are drum,
Nici adăpost nu are
Din când în când un ostenit
Mort cade părăsit!

E lung cel şir de osândiţi,
Pe vânăta lor faţă
Necontenit sunt pălmuiţi
De un crivăţ plin de ghiaţă
Şi pe-a lor trup de sânge ud
Des cade biciul crud!
....

Convoiu 'ntreg nedesglipit
Îngenunchind se lasă
Pe câmpul alb şi troenit
Sub negura geroasă.
Şi stă grămadă la un loc
Fără adăpost nici foc!
....

Trentat omătul spulberat
Se 'ntinde ca o mare
Şi creşte şi sub el trentat,
Convoiu 'ntreg dispare
Şi în zori tot câmpu-i învelit
Cu'un giulgiu nemărginit!

Au fost! ... Acum ei unde sunt? ...
Un cârd de vulturi sboară
Pe sus c'un repede avânt
Şi iute se coboară,
Ear dintre brazi vine urlând,
Urlând lupul flămând!

Iata suferinti, iata martiri! Ochii se umplu de lacrimi cand aceasta imagine grozava trece pe dinaintea lor.

Cand ma gandesc insa la exilul dela 1848 din care noi insine am facut parte, si imi aduc aminte de asa zisa pane amara a acelui exil, nu ma pot apara de o ironica zambire unde ne-am exilat de buna voe, noi pretinsii eroi ai acelei epoce? unii in Paris, altii in Viena, adica in orasele care ne atrag mai mult pe noi Romanii; altii in Constantinopol, pe malul Bosforului feeric, unde tu avusesi multamirea de a da ospitalitate cu panea amara a exilului si cu alte cataifuri la multi din compatriotii nostri, victime ale revolutiei dela 1848 (sic); altii la Brusa, in Asia minora atat de frumoasa, unde guvernul turcesc i-a tratat ca pe musafiri ai Sultanului dandu-le pensii.

Care dintre noi a perit de foame de frig si mizerie? In tot timpul cat ne-am delectat sub cerul albastru al Orientului, si ne-am bucurat de bunurile civilizatiei occidentale? Unul singur a murit de dorul tarii si a copiilor lui, nenorocitul Ioan Voinescu. Iar noi, ceilalti proscrisi, afara de vr'o doi, trei, care au trecut din viata ca toti muritorii lumii acestia, ne-am reintors acasa din strainatate, din exil, ca dintr'o plimbare prin tari incantatoare, dintr' o calatorie in care am castigat experienta, suveniri placute si cunostinte de folos tarii noastre.

Am mancat insa panea amara a exilului? dar! am mancat cu destula veselie si la restaurantele cele bune, si in buna companie, si dupa revenirea noastra in patrie, ne-am gandit adesea la dansa, marturisind intre noi ca era destul de alba si nu tocmai amara. Unii dintre noi au mers pana a binecuvanta ca pe anafora cu care s'au impar-

tasit Moldoveni cu Munteni pentru ca sa ajunga la unirea tarilor surori.

A veni dar astazi si a se posa dinaintea publicului ca un martir cu stomacul stricat de panea amara a exilului, este un act sau de naivitate, sau de smintire, sau de sarlatanie, si e de mirat cum de se mai pot gasi oameni care sa aiba nedemnitatea a intinde mana la favoarea publica, strigand cu tonul calicilor:

"Dă la păcătosul care a mâncat pânea amară a exilului".

Dar ce sa ne miram, amice Ghica? Nu suntem oare deprinsi a vedea in zilele noastre minunile boscariei celei mai perfectionate?

Epoca noastra este o epoca producatoare de tot soiul de saltimbancuri politice si sociale. Ea da nastere la o multime de indrasneli impudente si la feluri de fiinte eteroclite care ar putea sa ocupe un loc insemnat in muzeul lui Barnum, celebrului exibitor de monstruozitati. Pe langa vitelul cu trei capete din Australia, pe langa invalidul cap de lemn, si femeea cu barba din Franta, etc., ar figura cu destul succes productul cel mai straniu din Romania, adica: omul cu burta plina de panea amara a exilului, si un alt product nu mai putin comic, despre care voiu scrie alta data, adica omul care "singur el" a facut tot in tara aceasta si a ghiftuit-o de glorie, de libertate, de mariri si de prosperitati, fara stirea ei.

In primii ani ai domniei lui Cuza rasarira ca ciupercile niste patrioti de a treia mana care se poreclisera cu emfaz "ăi dintâi". Ei sustineau ca "aclamaseră ăi dintâi" cu entuziasm ziua de 5-24 Ianuarie 1859, ei aclamaseră cu frenezie "ăi dintâi" cu convinctiune, proclamatiunea convinctiunii, dupa stilul lor, ei aclamasera "ăi dintâi" pe Doua Mai, etc., prin urmare acei aclamatori de meserie gaseau ca aveau dreptul a fi tot "ăi dintâi" si la imparteala placintei.

Acum insa nu mai pare destul de avantagioasa cariera de "ăi dintâi"; lumea e in progres, ambitiile au crescut odata cu poftele. Astazi a iesit in piata o noua banda care neavand cu ce sa atraga ochii lumii, isi pun pe cap "panea amara a exilului" ca o cununa de spini si striga cat le tine gura ca fiecare din ei, in parte a desmormantat Romania. Ei sunt ciocli salvatori ai fiicei lui Traian! ...Si astfel e de neghioaba gloata gurelor cascate ca se ademenesc a crede la eroismul acelor ciocli, si la existenta unor fapte care n'au existat si nici se vor gasi in istorie, precum si la desmormantarea tarii noastre care - slava Domnului - nu murise niciodata.

Cat de ticaloasa, cat de cazuta ar fi trebuit sa fie mosia stramoseasca daca era deajuns bratul unui pitic sa o ridice pe picioare. Inchipueste-ti Buceciul daramat printr'un cutremur de pamant si ridicat de cine? de Statu-Palma din poveste.

Ce ras omeric o sa arunce posteritatea cand a privi in panorama timpului trecut caricaturile comice "ale ălor dintâi", acelor cu "pânea amară a exilului" si a D-lor "desgropători de țară". Cu ce sigil nesters de ridicol au sa fie! Sarmani infierati pentru totdeauna! Cum au sa fie exploatati in folosul comediei de catre autori dramatici ai viitorului.

Astfel Shakespeare a nemurit pe Falstaff, Molière pe Tartuffe, Cervantes pe Don Quijote, etc. Astfel poporul Italian a incarnat grotescul in Pulcinelio, Francezul in Guignol, Romanul in Vasilache Tiganul, Rusii in Hagi Aivat, etc., etc.

Fericiti urmasii nostri! Vesele ore au sa petreaca si mult au sa se minuneze de naivitatea strabunilor lor!

(Aci fragmentul se termina)

---

x) Publicata in "Convorbiri literare" XXIV (Dec.1890), pag.72k, cu urmatoarea nota a directorului: Din corespondenta pe care Alecsandri si Ion Ghica o incepuse impreuna in revista noastra si pe care numai cel din urma a urmat-o regulat, Alecsandri a publicat o singura scrisoare la 1 August 1880. Este acea care istoriseste isprăvile tiganului Porojan. Mai tarziu, la 1881, Alecsandri mi-a trimes o a doua scrisoare, neisprăvită inca, in care vorbeste de "pânea amară a exilului". Insa cateva zile mai tarziu el ma ruga sa nu public inca acel manuscript, poate pentru a nu atinge susceptibilitatea unor contimporani. De atunci, manuscriptul se gaseste printre hartiile mele. - Cred ca tot ce a ramas dela Alecsandri este interesant pentru Romani, si de aceea voiu publica orice scriere a sa inedita voiu mai gasi. In numarul de azi incep prin a face cunoscut fragmentul de scrisoare catre Ion Ghica, din 12 Februarie 1881.

P O E S I I

de

EUGEN RELGIS

INOIRE

Ca'n cercuri de reptile mă cuprinde
Tenace, moleșeala tropicală:
Mă strânge, mă strivește și încinde
Un foc sub frunte - ca într'o catedrală

În care necredința stăpânește.
Fierbând, gonește sângele prin vine,
De tâmple și de sânu-mi se isbește -
Dar moleșeala, zid de plumb, mă ține.

Și simt că'n mine crește dârz revolta
În contra neființei fascinante,
Topită'n fire, palpitând sub bolta
Eternității pure, desolante.

Și simt că'n capul meu se înoesc -
Ca'ntr'o retortă - gânduri creatoare;
Iar inima, un magic alambic,
Îmi distilează viața pic cu pic -
Și iar mă'nalt cu brațele spre soare
Să-mi împlinesc destinul pământesc.

IUBIRE

Eu n'am cântat iubirea vre-odată
. . . .

Eu n'am cântat în miez de noapte
Duioase, parfumate serenade
Și n'am slăvit în vers alexandrin
Comoara
Ori taina ochilor albaștri;
Nici soarele, nici luna și nici stelele
Nici florile, zefirul, rândunelele
N'au comparat făptura ei vrăjită ...
N'am scos măcar un strigăt ditirambic
Când mi-a zâmbit sfioasă'ntâia oară,
Și n'am oftat cu-adâncă desnădejde
Când n'am văzut-o eri pe la fereastră ...

Când ne-am văzut și noi întâia oară
În umbră, amândoi am tresărit;
Ne-am pus toate întrebările cu ochii
Și ne-am răspuns cu-aceleași gesturi vagi:
Îmbrățișarea noastră cuprindea și lumea -
Iar imnul meu suprem a fost tăcerea.

Când umbra desolantă a uitării
Pustiul de dorințe amăgite
Crescut-au zi cu zi în jurul zării -
Ca o comoară mi-am păstrat durerea,
Am înfrânat și lacrimile vane -
Iar imnul meu suprem a fost tăcerea.

Eu totuși cânt iubirea'ntotdeauna ...
O cânt în stăruința respirării,
În cadențarea inimei robite
Și'n freamătul magiei pământene:
În firul ce răsare din zăpadă,
În unda ce-oglindește norii verii,
În codrii care plâng cu frunze moarte,
În piscurile ce sclipesc în zare.

O cânt privind prelung în mine însumi
O caut în taina dincolo de noi -
Şi când aştept în noapte răsăritul,
Sau răsfoiesc prin prăfuite foi;

Când mă'ncordez în trudă creatoare
Şi simt cum creşte'n mine învierea -
Când caut floarea ce nu se usucă,
Şi-ascult mereu cum murmură tăcerea.

. . . .
Eu n'am cântat iubirea vre-odată
Şi, totuşi, eu o cânt întotdeauna.

DIN CICLUL "P A V E L "
de
ŞTEFAN ION GHEORGHE

UCIDEREA LUI ŞTEFAN

Era atât de tânăr şi aprins,
şi plin de duh vorbea mulţimii strânse,
că m'am simţit dela 'nceput învins
când l'am privit - şi parcă'n piept se frânse

pornirea întâi a urii ce m'a împins
atâta împotrivă-i. Căci înfrânse
copilu'acela în mine jaru'ncins;
şi- gelozie'n suflet parcă plânse.

Dar nu l'au mai putut răbda nici ei
când a strigat: "Văd cerul, sus, deschis,
şi slava sfântă a Unuia în Trei!";

C'au tăbărît pe el şi l-au ucis.
Ci nouri s'adunau asupră-mi, grei,
căci învoit fusesem prin zapis.

DRUMUL DAMASCULUI

Îmi bântuie în suflet, pustiind,
cumplita ură; în mine legământ, -
prin ascuţişul săbiei, licărind,
să-i trec pe toţi,- făcum; căci înfrânt

de nimeni nu fusesem. Ci viind
ei cu a lor taină în popor, cuvânt
de ocară am socotit că aduc, ştiind
din neam în neam, câţi fost-au pe pământ,

că Legea doar slujit-am. Dară Tu
venit-ai şi în ţărna vorbă fu
să mă arunci; şi când cătai la Tine,

simţii doar săbii'n ochi cum îmi pătrund,
şi'n sângele, şiroaie, scurs din vine,
cum încercam zadarnic să Te-ascund.

CUMPĂNA CEZARULUI

Cerut-am judecată de Împărat.
Căci căutau Judeii făr' de lege
să mă ucidă'n pripă. Ci-am plecat.
Şi'n lanţuri grele fost-a să mă lege;

prin duşmana furtună, ferecat
să trec, pân' ce-au gândit să mă dezlege;
şi-aşa să văd, cu soarta-mi împăcat
cetatea mare a 'ntâiului lor rege.

Şi-am stat acolo propovăduind
Cuvântul pretutindeni. Ci venind
urgia vremii, Împărat Satana

se ridică: la moarte-acu mă duce.
Dar în Lumina vie-i strigă rana:
căci spada-i - e şi Cumpănă şi Cruce!

Paris, 1949

M I R A J E
de
GRIGORE CUGLER

Am un automobil, pe care il conduc singur. Cand zic ca-l conduc, nu ma gandesc atat la actiunea in sine, cat mai ales la efectele ei asupra vehicolului. Pentru a evita orice neplacere si orice indoiala, am scos chiar dela inceput, pernele si canapelele si am pus in locul lor niste scaune obisnuite de bucatarie. Am demontat volanul si l-am inlocuit cu o capatana de zahar invelita in hartie albastra. Am mai schimbat ceva, dar nu voi spune ce, pentruca este o modificare de care sunt foarte mandru si n'as vrea sa mi-o copieze si altii. Pot adauga insa ca, in locul uneia din rotile din fata, am montat, cum am putut, un album de timbre postale, cuprinzand o colectie coloniala aproape complecta. Cand zic complecta, nu ma gandesc atat la colectia in sine, cat la ideea minunata de a inlocui o roata printr'un album Schaubeck.

In fiecare Luni iau loc cu sotia mea, in automobil. Faptul ca si azi este tot Luni, nu poate sa modifice intru nimic situatia.

Cu prilejul uneia din acele calatorii, am ajuns la o cafenea in interiorul careia crescuse o padure. Dar numai in interior, adica in mijloc, caci pe margini scria: Local familiar. Se primesc comenzi si cu materialul clientului.

Sotia mea, nevrand sa se dea jos, a ramas in automobil, iar eu m'am suit singur pe o inaltime. Cand zic inaltime, nu ma gandesc atat la altitudine, cat la demnitatea ce se reversa asupra mea in chip atat de natural.

De acolo, de sus, am vazut, mai intai si mai intai trei schimbari. Acestea imbracau, pentru circumstante, forma unui refren si perneau fiecare din cate un punct al orizontului. Refrenul suna astfel: "E fiica ta, e fiica lui, e fiica tapiterului", si din impreunarea lor la picioarele inaltimii se nastea o sabie cu doua taisuri. Mi-au placut intotdeauna sabiile cu doua taisuri, pentru simetria pe care o creiaza in burta adversarului.

Din directia ramasa libera, am vazut apoi cum se lasa o incheiere peste veacuri, ca o laba de urs in mana uitata care isi lua ramas bun dela ea. M'am intrebat atunci, cu fata la luna, ce-asi putea oare face cu acea laba, in mijlocul cafenelei? Raspunsul mi-l dete un chelner intre doua varste, cu cioc lung de barza. "Nu fug de raspundere", zise el, "dar socotesc ca este mai prudent sa ma folosesc de ciocul acesta lung pentru a culege toate labele ramase pe sub mese dupa plecarea clientilor".

Afara, luna se ridica la patrat si la cub. Cand cubul fu gata,

chelnerul il lua si-l puse pe foc, alaturi de altele multe. "Pentru piccoli", adauga el, zambind.

Piccolii erau impartiti in diferite categorii, dupa zilele in care stiau de frica: unii Miercuri, altii Joi, etc. ...

TĂLMĂCIRI DIN POEZIA CONTEMPORANĂ A GUATEMALEI

RAFAEL ARÉVALO MARTINEZ

Fii gata de înmormântare

Înalță cu pruncii tăi zmee
Cultivă-ți filosofiile,
Mângâieri să ai pentru femee
Pentru oameni, energiile,

Și'n orice clipă, sincer, fără ezitare
Oricând te-ar ajunge stihiile
Fii gata de înmormântare!

Spune: "Mereu muncesc,
Cu acelaşi zor
Aur și lut pământesc".
Și la amiaz, când soarele arde mai tare,
Ca un bun muncitor, ca un bun muncitor!
Și după amiază când cade din zare
Joacă-te cu copiii, simte-te ușor,
Și noaptea când sosește
Dormi pentru înmormântare!

Fii gata de înmormântare
Pân' ai să cazi nemișcat
În clipa cea mare,
Și când moartea s'a arătat,
Fii gata de înmormântare!

ANTONIO MORALES NADLER

Drumuri

O zi în desert
Altă zi pe mare.
Eri, tristă cămilă,
Și pasare, mâine.

O, melcul ce caută'n spirale marea!

Drumurile se sparg
distanța e-aceeași;
Prin aer și prin țărână
Te duci, vei veni.

O, pescărușul care varsă marea prin cioc!

Între ancoră și catarg
Întrebarea va fi
Drob de sare? Vei rămâne?
Un albastru? Vei reveni?

O, barca visând că marea o ară!

RAUL LEIVA

Aşi vrea să fiu

Aşi vrea să fiu moartea pe care o cauți,
Dușmana mea visată;
Aşi vrea să fiu umbra care
Să hrănească inima ta de ploaie și mac,
Râsul tău sonor, emoționat.

Aşi vrea să fiu moartea ta, agonia
Care încet ți se suie pe picioare,
Vasul tău de gingășie, trandafirule rănit.

Aşi vrea să te păstrez, înnebunită,
La marginea somnului, în dorința
Care ne ușurează și păstrează prăbușirea,
Pasări căzute'n zăpadă.

Aşi vrea să fiu moarte usoară, curată
Care nu-ți stâmpără setea, și ne apără
De neagră, nemeritata spaimă a lumii.

Din limba spaniolă de
ȘTEFAN BACIU

UN VASILE PÂRVAN NEȘTIUT.

de
I. N. MANZATTI

Prin 1923, lucram in Bucuresti in birourile fabricei textile condusa de tatal meu, a carei principala actionara era o doamna, Elena Christescu. Cu fiica acesteia, Silvia, se casatorise in 1913 istoricul si arheologul Pârvan, atunci in varsta de 31 de ani.

A fost o intelegere totala, o armonie senina ca in simfoniile lui Beethoven. Sotie neasemuita, Silvia il secunda in toate intreprinderile. Desi venea din alta lume decat a lui, o lume de negustori instariti, a caror unica preocupare fusese sporirea necontenita a unei averi enorme, Silvia invatase sa ii traiasca existenta modesta, incarcata doar de bogatia uriasa a valorii genialului om de stiinta. Staruia inca vremea netulburata de framantari sociale, cand copiii bogatasilor huzureau in beatitudine. Aspiratiile erau limitate ca si imprejurarile. O scoala facuta de mantuiala, de obicei curs liber, se completa apoi cu franceza obligatorie, cu ceva "piano" la una sau doua maini, iar pentru lustru final cateva plimbari in strainatate. Cat despre domnisoare, asteptau predestinate implinirea sorocului, intruchipat deobicei in silueta sue a locotenentului de cavalerie cu cisme de lac si brandenbururi.

Prezenta neobisnuita a savantului in existenta acestei fete de bogatasi, a fost hotaritoare. Domnisoara capricioasa, nelamurita, nestiind ce vrea si ce cauta, s'a transformat ca sub vraja unei baghete magice. Incepu cu ravna studiul latinei si al elinei. Cei ce l-au cunoscut pe Pârvan, isi amintesc de fluidul, de magnetismul pe care il transmitea. Cred ca numai Nae Ionescu a mai detinut misterul de a se face "adorat" de studentii sai, sau de cei ce-il inconjurau.

Cand ii vorbea Pârvan, in mintea ei deschisa marilor minuni, prindeau contur halucinant evocarile preistorice. Zeii coborau din Olimp, iar inertia si raceala marmorei de Paros, se transforma in dogoare si viata. Nopti intregi, la lumina lampii, descifrau amandoi o lume adormita de milenii.

In fabrica noastra, consiliul de administratie era alcatuit din membrii familiei. Cu toata indarjita lui opozitie, Pârvan a trebuit sa consimta la rugamintea doamnei Christescu, de a face parte din consiliu. Adevarata ironie, crancena razbunare a destinului. Nimic mai absurd, decat sa industrializezi un artist, un poet, un filosof.

Pârvan se dovedea atât de esentialmente strain de tot ce se discuta, atat de funciar recalcitrant la perspectivele pur materialiste ale vietii in care fusese introdus cu sila, incat i-au acceptat demisia, cu sentimentul de adanca usurare, doar la cateva luni dela cooptare.

In registrul de procese verbale ale sedintelor consiliului de administratie, au ramas totusi notate unele insemnari ale "industriasului" Vasile Pârvan. Desolidarizandu-se de hotaririle ce tindeau la sporirea averei proprietarilor in dauna muncitorilor si a micilor functionari, incomodul consilier nu semna nici un procees-verbal, fara a nu face opinie separata, formulata in scurte intrebari scrise: "dar muncitorii?", "dece nu se dau concedii?", "dece nu se dau gratificatii functionarilor marunti?"

In vremea aceia legile nu protejau decat pe patron. Vlaga muncitorului si a functionarului era stoarsa ca o lamae. Imi amintesc de tata-meu, cel din tinerete. Intra in fabrica la sase dimineata si se inapoia noaptea la zece, unsprezece. Se practica o exploatare ce nu avea sa ramana fara consecinte. Pârvan, uman si generos, nu putea privi indiferent la marile nedreptati. Dar dezideratele lui erau socotite nebunie curata, sau incitatie la desordine. Un precursor stigmatizat ca toti precursorii.

In timpul razboiului mondial din 1914-18 tatal meu fu trimis de catre guvern in Rusia, intr'o misiune industriala. Pârvan plecase si el intr'acolo, impreuna cu sotia, spre a intovarasi tezaurul national evacuat la Moscova. Erau printre altele piese de mare valoare istorica sau archeologica, ce aveau sa ne fie pradate de vesnic nesatiosii vecini. Revolutia bolsevica i-a prins pe toti la Petrograd, de unde au venit la Moscova si apoi la Odesa. Aci, sotia lui Pârvan s'a stins intr'o buna zi fulgerator, in conditiuni dramatice.

Din clipa aceia, viata pamanteasca avea sa inceteze si pentru sot. Murise tovarasa, femeia, aliata. Pentru maestru nu disparuse doar discipolul drag din noptile de veghe. El care dezgropa minuni pierdute sau ascunse de milenii, stia ca pierderea unicei femei, e fara speranta vie a regasirei.

A fost intai o disperare muta, refulata, de omul prea mare spre a o striga, urmata de resemnare si misticism, stare in care Pârvan s'a cufundat pana la moarte. Revenit in Bucuresti, savantul si-a inchinat viata doar studiului si studentilor. Renuntand nu numai la confortul luxos al caselor doamnei Christescu, din strada Biserica Amzei, dar la privilegiul unei incaperi oricat de modesta, Pârvan isi asezase un pat printre pietrele Muzeului National de Antichitati, instalat in cladirea Universitatii din Piata Mihai Viteazu. Mergeam cu tata-meu sa il vizitam Duminica. Il gaseam adancit in studii, cu figura lui blanda, cu sprincenele stufoase, umbrindu-i ochii ce ardeau ca taciunii. Ne explica viata pietrelor, cu glasul moale, declamator, provocand o stare de unica incantare. Aveai impresia ascultandu-l, ca in fiecare piatra bate o inima omeneasca. Mai tarziu, l-am intalnit la Mangalia, intovarasit de elevul sau favorit, archeologul Radu Vulpe, fostul meu coleg de scoala. Cu un codru de paine sub brat, desgropau ruinele cetatii Calatis, scaldata de valurile Pontului Euxin. Absent la frivolitatea vietii de plaja, Pârvan privea cu mii de ani in urma. Aparitie anachronica printre nuduri si costume de bae, printre umbrelute, fesuri si turbane tatarasti, era un mytolog in cantarea lui Poseidon.

L-am revazut suferind de cancer, dupa ce terminase "Getica", pe patul sanatoriului, pe care nu avea sa il mai paraseasca pana la moarte. Isi astepta resemnat sfarsitul. Mureau cu el milenile, cetatile si zeii.

La inmormantarea lui, - avea doar 44 de ani si cucerise glorie universala, - batranul sau parinte a venit din Moldova imbracat in portul national. Un taran ingropandu-si aristocraticul fecior.

Nu stiu exact cat este de mare opera lui Pârvan. Pentru mine ramane insa unul dintre cei mai buni oameni pe care i-am intalnit vreodata.

O LEROI, DOAMNE LER

(colinde de ţară)

COLINDE, COLINDE
de
M. EMINESCU

Colinde, colinde,
E vremea colindelor,
Căci ghiaţa se'ntinde
Asemini oglindelor ...
Şi tremură brazii
Mişcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scântee stelele ...

Să bucur copiii
Copiii şi fetele
De dragul Marii
Şi-a Mântuitorului,
Luceşte pe ceruri
O stea călătorului.

COLIND
de
MOŞ TUDOR POPESCU

Turturele
pe zăbrele ...
şi-mi cântară
şi-mi jucară ...
cu doi nori
s'amestecară -
şi pe noi ne dăruiră
cu 'n colac de grâu curat ...
La Anul şi la mulţi ani.

COLIND DE SURGHIUN
de
ION SÂN-GIORGIU

Colind de surghiun
Pentru "moş Crăciun"
Care nu mai vine
Cu traistele pline
Şi de-abia îşi duce
Săracia luce
Şi-or veni cu drag
Pân' la noi în prag
Colind de surghiun
Pentru "moş Crăciun" -
Florile dalbe Lerui-Ler -
Unde-i steaua de pe cer ...

Colind care plângi
Şi'n lacrămi te frângi
Colind de prigoană
Care-aduci în goană
Vis de patru vânturi
Sus peste pământuri
Unde-i mântuirea
Unde ţi-e iubirea
Colind care plângi
Şi'n lacrămi te frângi -
Florile dalbe Lerui-Ler -
Unde-i steaua de pe cer ...

Colind fără cântec
Tulbure descântec
Cine te trimete
Pe drumuri cumplite
Să ne spui ce jale
Ai găsit pe cale
Să ne spui că'n ţară
Lumea stă să moară
Colind fără cântec
Tulbure descântec
Florile dalbe Lerui-Ler -
Unde-i steaua de pe cer ...

Colind de surghiun
Oaspe de Crăciun
Vino şi ne-ascultă
Suferinţa multă
Şi-o duce departe
Peste câmp de moarte,
Până'n ţara unde
Dorul ţi-a răspunde
Colind de surghiun
Oaspe de Crăciun
Florile dalbe Lerui-Ler -
Unde-i steaua de pe cer.

COLIND DE ȚARĂ
de
I. G. DIMITRIU

Colinde, colinde,
Durerea se'ntinde
Pe suflet, pe Țară
Pe'ntinderea-amară
Și-afară e ger ...
O, Leroi, o, Ler!

Colinde, colinde,
Și jalea te prinde.
Nu-s pruncii cu saci
S'adune colaci,
Strigoii doar cer ...
O, Leroi, o, Ler!

Colinde, colinde,
Zăbranic întinde
Cea Moarte alene
Pe Feți și Ilene
E sânge pe cer ...
O, Leroi, o, Ler!

Colinde, colinde,
Doar vântul prin tinde,
Măicuțele's moarte,
Cin'jalea să poarte? ...
Colindele pier ...
O, Leroi, o, Ler!

SINFONIE'N "R" FINAL
de
D. EM. POPA

Vântul vremurilor urlă pe deasupra fagilor;
Raza stelei luminează lungul drum al magilor.
Floarea fânului ornează toată ieslea boilor;
Un caval de prun se'ngână, cu talanga oilor.
Trei păstori pătrund în staul, cu prinosul stânilor;
Făt-Frumos smerit coboară cu Crăiasa zânelor.
Cor de îngeri se revarsă peste culmea dealurilor.
O corabie se lasă pringă'n mreajă valurilor.
Și ne duce și ne poartă, dorul năzuințelor;
Iar din cripte iese-un strigăt: "blestemul părinților"
De sub veacuri se ridică gândul voevozilor;
La ferești nu mai răsună, cântecul Irozilor -
La icoane'ncet se pleacă, frunțile măicuțelor;
Lacrămi calde se revarsă'n dorul dispăruților -
Crivățul vrea să oprească, purpuriul zorilor;
Gerul construește'n grabă, pod năvălitorilor -
Din cădelniți se ridică fumul sfânt al schiturilor,
Tancuri grele duc în goană, spaima răsăriturilor -
În ogrăzi răspândesc moartea, spadele Cazacilor;
Numai e un drob de pâine, pe masa săracilor -
Se usucă frunza'n codru de foamea omizilor,
Ard livezile bătrâne, de focul Cerkizilor -
Din colibe'ncet dispare chipul Cosânzenelor;
Se învolbură'n nouri, urletul hienelor -
Și se lasă peste sate, plumbul greu al norilor,
Amuțind pe multă vreme veselia horelor -
De prin hăuri se aude clănțănitul dinților,
Numai Christ blând se arată în mijlocul sfinților -
C'un surâs deschide iarăși, poarta sărbătorilor
Împărțind cu bunătate, dar colindătorilor -
Ce dispar în umbra nopții prin desișul paltinilor
Ca prin peșteri să ascundă "Moș Crăciunul datinilor".

UN PROTEJAT AL SOARTEI
de
FAUST BRĂDESCU

Situatia rasboiului devenise critica. Linia de lupta, ce pana acum cateva luni fusese stabilita in inima pamantului dusman, luase din nou acea forma miscatoare de dute-vino in timpul careia nici un pronostic nu poate fi valabil si nici o minte omeneasca nu poate prevedea viitorul cel mai apropiat.

Svonurile raspandite in spatele frontului nu pareau ingrijoratoare, dar aveau suficienta incertitudine pentru a pune lumea pe ganduri si-a produce o stare de nervi capabila de a da nastere la o psihoza generala. In special orasele dinspre granita de rasarit a tarii simteau planand asupra lor o neinteleasa obsesie a pericolului.

Intr'unul din aceste orase rasaritene isi stabilise cartierul general una din trupele de teatru cele mai celebre ale capitalei, trupa lui Vasile Niculici, in scopul foarte laudabil de a se gasi cat mai aproape de cei ce luptau pentru tara si a le indulci din cand in cand traiul cu cate-o piesa sau opereta la moda. Datorita acestei initiative, toti actorii si cantaretii trupei fusesera scutiti de serviciul pe front, considerandu-se munca lor ca un aport tot atat de important pentru moralul ostirei ca si sacrificiul celor din primele randuri. Strategia - sau mai bine zis stratagema - lui nea Vasile fusese incoronata de succes, deoarece isi pastrase toate elementele de valoare, isi facuse oarecum datoria fata de tara si mai ales isi umpluse buzunarele cu aur greu.

De cand insa cu zvonurile astea de ruptura de front si invadarea posibila a regiunei in care fortele sale artistice isi deslantuiau talentele, nea Vasile gasi, dupa o matura chibzuinta, c'ar fi mai bine sa se retraga la timp pe pozitii mai potrivite, unde sa-si poata continua victorios realizarea celor trei puncte din programul minim propus ... sau mai bine zis, impus de imprejurari.

Zis si facut.

In mai putin timp decat cineva si-ar putea inchipui, trupa Niculici era gata pentru retragerea strategica. Pentru prima oara in mai bine de zece ani, bunul si ingaduitorul Vasile Niculici, n'a fost obligat sa alerge dupa elementele sale de valoare pentru a le scoate din cine stie ce cloaca de taverna, platind din gros micile aventuri ale galantilor, sau sa restitue bijuteriile primadonelor primite dela nenumaratii lor admiratori.

De data aceasta toti pana la ultimul erau la posturi, cu valizele lacatuite, cu datoriile platite, cu bijuteriile restituite, gata sa infrunte eroica retragere, sub directa conducere a lui nea Vasile, ce nu-si mai gasea locul de enervare. Ii numara fara intrerupere, ca si cum i-ar fi fost teama sa nu-si piarda odoarele, in imposibilitate el insusi de a realiza ca frica ii intepenise pe toti in restaurantul garii. De i-ar fi luat la goana cu biciul n'ar fi ajuns la alt rezultat decat acela de a-l rupe pe spinarea lor. Nimeni nu mai avea chef sa ramana in orasul ce in orice moment putea fi bombardat de aviatia dusmana. Erau mai mult decat bucurosi de hotararea sefului, dar evitau sa si-o exprime in fata lui, de teama sa nu-si vada amendata esirea inoportuna si nepatriotica. Totusi, discretia vizibila cu care-si priveau ceasurile si ocheadele repetate pe care le aruncau megafonului anuntator de esirea si intrarea trenurilor, nu mai lasa nici o indoiala asupra sentimentelor eroice ce animau inimile celor 23 de persoane ce compuneau renumita trupa de teatru.

In sfarsit, mult asteptata chemare se auzi ragusita in palnia sfredelita de cele 23 de perechi de ochi. Un "ah" armonic facu sa vibreze compactul grup artistic. Apoi, ca sub impulsul unui curent electric, limbile se deslegara, ochii incepura sa luceasca si bratele sa se agite. Devenisera din nou actori. Acea massa amorfa de barbati si femei isi recapatase vitalitatea si-si regasise ratiunea existentei. Se inghesuiau, se apostrofau fara nici un gand de rautate si fara motiv, doar pentru a-si recupera timpul pierdut in nelinistitoarea asteptare a chemarei pe peron.

- Mitica, nu fii catar, ia-mi cutia asta de palarii din brate.
- Du-o draga, ca nu-ti cade rangul ...
- Mitocan te-am pomenit de cand esti ...
- Pai nu suntem din aceeasi mahala?! ...
- Repede fratilor, ca ne "ia" altii locurile ...

- Unde mi-i umbrela, Mihai?
- Las-o dracului de umbrela, Zoe, ca ne prind avioanele ...
- Mai repede, mai repede, copii, se ratoi vocea de bas a lui nea
Vasile.
- Gata, gata, gata, raspunsera mai multe glasuri emotionate.
- Inc'o clipa, nea Vasile, si-i dau drumul, se auzi in ariergar-
da grupului sasaiala comicului Calabrezu.-Stai sa-mi gasesc svalleaza
si gioalele ... Mai am un singul dol ... Sa va ful cate-un pol ...

Asta era metoda lui Calabrezu. Cand te asteptai mai putin iti pla
sa cantecul "Mai am un singur dor" cantat peltic, intr'un stil de te
treceau toate lacrimile de ras. Nimeni nu putea rezista. De asta data
insa, nimeni nu surase si efectul scontat se pierdu fara urma in har-
malaia generala.

Cand insa nea Vasile, rasucindu-si mustata de plotonier major,
tuna pe deasupra turmei impestritate: "Copii, acum ori niciodata",a-
ratand in acelas timp cu degetu-i noduros spre portita stramta, trupa
eroica se napusti ca un tavalug spre esirea restaurantului, intr'o su-
prema incordare patriotica si sublima ascultare a sefului sau prea iu
bit.

Esira pe peron. Gara forfotea de lume. O lume impestritata,gala-
gioasa, neastamparata. Refugiati, soldati, regimente intregi nou for-
mate, asteptandu-si randul sa ia calea frontului. Pe fetele multora
se citea insa o neliniste ascunsa. Era poate drumul lor spre moarte!..

Chemari, tiuituri, pufaituri de locomotive, ordine scurte si as-
pre complectau cadrul sonor al garii.

Becurile vopsite in albastru, svarleau o lumina difuza, opaca,
sub valul careia calatorii pareau fantasmagorice aratari ale infernu-
lui. Dar nimeni nu radea de aceasta aparenta diabolica a vecinului.
Fiecare, grijuliu de sine si preocupat de necazurile lui, se grabea
sa-si procure un loc in trenul ce trebuia sa-l duca spre alte melea-
guri mai ospitaliere. Cine mai avea vreme sa remarce ceva in jurul
sau? ...

Impingand, vociferand, intreaga trupa isi croi drum spre vagonul
cel mai apropiat, cautand sa-si capete un drept de prioritate asupra
locurilor printr'o manuire destul de dibace a coatelor, in care deve-
nisera maestri neintrecuti de cand cu peregrinarea asta fortata in fo-
losul patriei. Uneori, cand erau chemati in mod oficial sa joace in
fata vreunei autoritati de mare calibru, profitau de anumite privile-
gii feroviare. De cele mai multe ori insa erau obligati sa-si odih-
neasca oasele in compartimente supra-incarcate, in fumul si galagia
obisnuita a trenurilor in timp de rasboi. De data aceasta, datorita
evenimentelor, perspectiva era mai mult decat defavorabila: tren de
refugiati cu destinatia in afara zonei de operatii. Insemna lupta ti-
tanica pentru cucerirea banchetelor. Or, eliminarea concurentilor nu
putea fi facuta decat printr'o masiva concentrare a fortelor disponi-
bile in locul cel mai strategic: cele doua porti ale aceluias vagon.
Astfel nimeni nu mai putea intra inainte ca trupa Niculici sa-si fi
stabilit cartierul general in inima vagonului si ultimele elemente
sa-si fi ocupat locurile dorite. Aveau multa experienta in aceasta
privinta.

Conform planului de atatea ori intrebuintat cu succes, masculii
trupei se precipitara vijelios la atac, ocupand de la primul asalt in-
trarile sub forma unei inghesueli bine studiate, din care nu mai pu-
teau sa se desfaca. Doamnele, strecurandu-se cu agilitatea caracteri-
stica rasei, printre neghiobii ce asteptau sa se termine discutia,pa-
trunsera in vagonul ce parea pustiu. Un pic cam ciufulite, cu rochile
mototolite, dar radioase de reusita stratagemei, facura semn prea ono
rabililor aliati ca totul era in regula. Ca prin farmec, cearta ce a-
menința sa devie incaierare, inceta. Domnii, ce pana atunci erau gata
sa se sfasie si nu mai gaseau invective cu care sa se apostrofeze,de-
venira de o politeta neobisnuita in asemenea circumstante. Imbiindu-
se unii pe altii pentru a intra primii, lasara libere intrarile, unde
deabea acum incepu adevarata cearta, cu injuraturi si inghesuiala.Lor
insa, prea putin le pasa ...

Ba nu, sa nu mintim, le pasa, dar cu totul de altceva. Le pasa
sa-si asigure fiecare un loc cat mai aproape de nea Vasile, care era
renumit pentru sfatosenia lui, si pentru ca acolo, langa patron, era
centrul vital al intregei comunitati. Acolo se juca carti, acolo se
manca mai bine, acolo nimeni nu era deranjat. Cei de la periferie e-
rau trimisi sa execute toate corvezile si cum faceau parte din trupa

pe picior de egalitate, nu puteau sa le asvarle pe spinarea altora.
Deci, ca sa fim corecti cu cronologia evenimentelor, deabea acum in-
cepea si pentru ei veritabila cursa pentru cucerirea locurilor.

Cele doua grupe de masculi infierbantati, ale caror forte se e-
chilibrau, se precipitara vijelios spre centrul vagonului, spre locul
unde toti stiau ca nea Vasile se simtea mai bine: just intre cele pa-
tru perechi de roti ale vagonului.

Ajunsera aproape in acelas timp, dar in loc sa inceapa ca de obi-
cei ciorovaiala si imbranceala, ramasera impietriti, cu ochii holbati
spre interiorul compartimentului. Dar numai cateva clipe. Dupa aceea
privirile tuturora se indreptara spre nea Vasile, ce se apropia tantos
si tacticos, inconjurat de ciufulitele libelule ale trupei. Vasile Ni
culici ridica capul intrebator. Libelulele ciufulite avura un fior co-
lectiv, ce le stranse ca un ciorchine in jurul sefului. Cu barbiile
cazute pana la genunchi, aveai impresia ca asteapta verdictul marelui
bonz. Acesta, intruchipat in nea Vasile, rasuci capatul mustatii de
plotonier major, tusi de vreo doua trei ori ca sa-si dreaga glasul si
vari capul in deschizatura portii.

Spectacolul ce i se prezenta ochilor era intr'adevar dureros.Du-
reros e un fel de-a vorbi, dar pentru inradacinata sa pretentie de a
avea in tren, chiar in circumstantele cele mai grele, locul unde se im
bina intr'o delicioasa armonie cantecul monoton al rotilor cu legana-
tul suav al arcurilor, tabloul era mai mult decat semnificativ. Natu-
ral ca aceasta pretentie absurda nu trecea dincolo de-o simpla manie.
Tinea insa la ea ca la un lucru sacru, avand convingerea ca de aceas-
ta armonie subterana a trenului, depindea intregul sau echilibru in-
terior. Or, de data aceasta, minunatul si nepretuitul loc era ... ocu-
pat.

Invelit intr'o pelerina larga ce-l acoperea in intregime, cu un
fular de lana incolacit in jurul gatului, statea tolanit un ofiter. Ta-
nar, frumos, desi cam palid pentru anotimp, parea indiferent la toata
galagia de pe culoare. Nu dormea, dar ochii pe jumatate inchisi pri-
veau pe fereastra ca si cum ar fi urmarit aevea un vis interior. In
fata lui, imbracat deasemenea militar, statea nemiscat dar atent la
tot ce se petrecea in jur, un soldat de rand, ordonanta ofiterului fa-
ra 'ndoiala.

Vasile Niculici privi o clipa tabloul ce i se prezenta inaintea
ochilor si intelese inutilitatea eforturilor depuse pentru a patrunde
cei dintai in vagon. In nici un caz, el nu mai putea sa-si legene oa-
sele in coltul favorit. E timp de rasboi si cu militarii nu te poti
juca. Se intoarse deci catre turma ce astepta muta sentinta lui si
murmura cu un aer de nesfarsita resemnare:

- Pe unde intra nene, ca doar furam primii! ...

Prin vocea tremuranda a lui Vasile Niculici se strecura aproape
imperceptibila, deziluzia. Ceilalti se simtira stingheriti si oarecum
nelinistiti, deoarece un nea Vasile contrariat insemna o calatorie fa-
ra farmec, fara veselie. Printr'o pornire brusca, ce putea fi usor con-
fundata cu instinctul de conservare, tumultoasele talente ale trupei
se deslantuira, svarlind pe deasupra maruntelului lor sef revolta le-
gitimei lor nemultumiri:

- Dar cu asta ce-i aici?
- Cu ce drept a intrat el inaintea noastra?
- Nepotism, amice, nepotism ...
- Asta-i compartimentul nostru rezervat.
- Si el si-a rezervat locul de onoare.
- Noroc ca-i imbracat militar ca-l luam la bataie.
- Sa iasa afara, sa iasa afara ... urlau cei de pe coridor, care
nici nu-l vazusera.

La intrarea compartimentului se produse o mica invalmaseala.Toti
voiau sa fie alaturi de nea Vasile, luand parte la deziluzia lui si
protestand impotriva acestor intrusi, acestor nepoftiti, ce prin pre-
zenta lor puteau lasa pe sef de-un umor ucigator. Priviri sagetatoare
sfredeleau pe cei doi militari. Acestia insa nu pareau deloc pertur-
bati de tumultul ce se involbura la usa compartimentului. Ofiterul,
cu ochii pe jumatate inchisi, continua sa fixeze ceva in intunericul
de dincolo de geam. Ordonanta, cu fata iluminata de o mirare fara mar-
gini, ii privea cum se agita, fara sa inteleaga nimic din cele ce se
petreceau.

Vasile Niculici, satisfacut de solidaritatea spontana manifestata
viril de acolitii sai, gasi momentul oportun pentru a-si manifesta inca
odata autoritatea-i netagaduita si a restabili buna intelere in grupul
revoltat.
- Liniste, copii. Sa nu ne pierdem cu firea, se adresa el turbu-
lentilor sai colaboratori. - In timp de razboi filozofia cea mai efica-
ce e cea a acomodarii dupa imprejurari. Deci nu mai stati cu gurile cas-
cate si mai ales nu reincepeti cu palavrageala. Luati-va locurile in
primire cu sincera decizie de a nu invidia pe vecinul mai norocos. Soar-
ta nu poate atinge pe toti cu matura-i de aur. Si de altfel -accentua
el privind cu coada ochiului pe ofiterul ce parea acum ca doarme - cu-
noasteti prea bine proverbul batranesc care zice: cine poate, oase roa-
de ... Fiecare roade dupa cum ii sunt dintii de ascutiti sau de tociti.
Asa si cu calatoriile in tren. Unii asteapta sa le vina randul, altii
intra pe nu se stie unde, profitand de nu se stie ce protectii oculte..
Aluziile sale cazura in gol. Ofiterul nici nu misca. Ordonanta ne-
dumerita isi plimba privirile dela unul la altul ca un autentic perso-
naj mut. In schimb asupra artistilor cuvintele lui Vasile Niculici avu-
ra un rezultat categoric. Spiritele se calmara si pe drept cuvant. Daca
seful, cel mai interesat in aceasta chestie, nu gasea incomoda situatia
creata, la ce s'ar arata ei mai catolici decat papa! ... Practici, obis-
nuiti cu calatoriile prost sau in pripa preparate, se acomodara ca'ntr'
un bivuac, inghesuindu-se pe banchete, pe valize si pe culoar.
Trenul isi incepuse de mult monotona-i peregrinare in noapte. Doam-
nele, ciripind satisfacute si aruncand din timp in timp priviri admira-
tive catre ofiterul taciturn, isi puneau in ordine vesmintele mototoli-
te. Cu o cochetarie exagerata pentru o calatorie intr'un tren de noap-
te, dar foarte semnificativa pentru cine ar fi stiut sa interpreteze
privirile svarlite catre coltul ofiterului, isi verificau cu atentie
machiajul, coafura, dand pe ici pe colea cate un retus, pe unde nelinis
tea noptii sau trecerea anilor lasasera cate-o urma mai vizibila.
Domnii, insensibili prin natura de a aprecia eforturile de infru-
musetare ale doamnelor, isi incruciseau deja parerile cu privire la e-
venimentele la ordinea zilei, invaluiti intr'o transparenta retea de
fum de tigara. Ofiterul, ghemuit in coltul lui, isi rumega nepasarea,
fara sa se sinchiseasca de prezenta celorlalti. Ordonanta nedumerita,
privea plina de curiozitate aceasta lume necunoscuta si neinteleasa
pentru el.
Numai Vasile Niculici parea sa fie in toane rele. Inghesuit in col-
tul de langa use, cu o jumatate de tigara stinsa intre buze, dadea im-
presia unui copil rasfatat ce pentru prima oara in viata isi vedea o
dorinta nesatisfacuta imediat. Cufundat in ganduri isi trecea incet mu-
cul de tigara dintr'o parte in alta a gurii, rasucindu-si fara intre-
rupere varful mustatii.
Vasile Niculici medita. Si meditatiile lui se invarteau fara un
strop de rautate in jurul acestui personagiu infofolit in pelerina, ce-
si profila silueta de tanar ofiter de cavalerie pe singurul locsor din
compartiment ce i-ar fi putut proportiona o netagaduita placere. Si Dum
nezeu stie cat de reduse erau placerile lui de cand cu acest blestemat
de razboi! ... Si acum, iata, colac peste pupaza, sa aiba nenorocul de
a-si gasi locul ocupat de catre ofiter. Mare nenoroc, mare ... Cu un
civil s'ar mai fi putut face ceva. O tigara, un suras si gata, se pu-
teau schimba locurile. Dar cu acest ofiteras, mandru si tacut ca o mo-
mie, cum s'o scoti la capat?! ... N'a avut nici macar gentiletea sa-i
priveasca. Nesuferiti mai sunt ofiterii! ... Mai ales in timp de raz-
boi. Cred ca sunt stapanii lumii si-si permit sa te trateze cu o aro-
ganta pe care le-ai palmui-o in alte imprejurari ...
Ambalat in aceste ganduri, incepu sa dea semne de neliniste. Ceil-
alti insa, infierbantati in discutia lor, n'o remarcara. Nea Vasile,
aprinzandu-si nervos mucul de tigara, svarli o privire dispretuitoare
catre ofiterul de cavalerie si-si continua meditatia:
- Uite-te la el. Un copilandru. Ar putea sa-mi fie fecior si ia-
ta-l cum isi bate joc de mine ... Ce grad poate sa aiba? Locotenent,
nu mai mult ... Auzi. Un locotenent sa-mi ocupe locul meu preferat si
sa nu pot face nimic pentru a-l svarli cat colo ... Dac'asi fi intrat
in armata azi eram pe putin colonel. Ba nu, poate chiar general. As fi
vrut sa-l vad pe acest domn cum s'ar fi comportat daca in loc de Vasi-
le Niculici ar fi intrat in compartiment generalul Niculici ...

Se inbujora la fata si fara voia lui incepu sa rada. Absorbit in
gandurile-i bataioase murmura fara sa-si dea seama:
- Ehe, baiete! Dac'asi fi fost eu general ...
Ofiterul nici nu misca. Doamnele continuara cu sulemeneala. Domnii
cu discutia. Nea Vasile respira usurat. Dar vorbele lui pe jumatate sop-
tite fusesera deja captate de urechile super-sensibile ale lui Calabre-
zu si cand se astepta mai putin, se auzi pelticareala comicului:
- Ei, nea Vasile, ce-ai face matale dac'ai fi genelal?
Printr'o coincidenta stranie toti tacura. O liniste intrebatoare
plana in compartimentul supra incarcat. Chiar si ofiterul deschise ochii
fara insa a-i fixa asupra cuiva. Privea asa in vag, dar si aceasta pri-
vire fara expresie avea ceva ca o intrebare. Lui nea Vasile ii aparea
ca o sfidare. Surprins atat de intrebarea lui Calabrezu cat si de tace-
rea semnificativa a celorlalti camarazi, ar fi preferat sa taca, sa ne-
ge gandurile ce-l framantau, sa ia in gluma exteriorizarea acestor gan-
duri. Privirea ofiterului insa, inexpresiva dar prezenta, ii biciuise
violent mandria lui de om de spirit. Desi nu-l vizase, o simtea mereu
grea, apasatoare, sfredelindu-i tesuturile, descoperindu-i intentiile.
Ne voind sa-si marturiseasca adevaratele framantari, de frica ridicolu-
lui, se lansa intr'o analiza a strategiei lui personale, gratie careia
intreaga trupa s'a putut mentine pe pozitiile cele mai inaintate atat
ale artei cat si ale frontului, fara nici o pierdere, mergand in prime-
le linii sau retragandu-se pe pozitii mai prielnice la momentul oportun,
Si incheia Vasile Niculici cu un tremur patetic in voce:
- Asa cum va spun, dragii mei, paralelismul e evident si dac'asi
fi eu seful suprem al acestei armate, in care ofiterii nu cunosc nici
cele mai elementare reguli de strategie, multe lucruri s'ar schimba;
Caci strategia nu se capata prin saloanele pe care le frecventeaza a-
cesti domni ofiteri, ci in lupta de toate zilele cu nevoile, ca noi, in
lupta continua cu impresarii si cu publicul, care sunt inamicii inver-
sunati ai trupelor de teatru ...
- Las-o dracului, nea Vasile, striga Gogu Pitesteanu, unde vezi
D-ta asemanare intre trupa noastra si trupele de pe front?
- Nu asemanare vad, se imburica nea Vasile, ci neasemanare. Si nu
intre trupe, ci intre cei ce conduc trupele. Ai inteles?
- N'am inteles nimic, nea Vasile. Cine naiba mai poate pricepe ce-
va din toate cuvintele astea incrucisate! ...
- Esti un tont. Nu vezi, omule, ca gratie strategiei mele, adica
inteligentei capatate in atatia ani de lupta cu publicul si cu impresa-
rii, voi sunteti azi la adapost, capabili sa prestati nepretuite servi-
cii artei si patriei?! ...
- Ei si! Ceilalti nu-si fac datoria fiecare in felul lui, la postul
lui? se rasti Gogu inversunat.
- Unde-i vezi tu la postul lor? urla Vasile Niculici. Apoi aici e
toata hiba, feciorul tatii. Dac'ar fi la postul lor, ar merge oare raz-
boiul ca acuma? Nu, bine'nteles. Daca nu s'ar prevala de anumite rube-
denii sus puse pentru a se sustrage datoriei lor de ofiteri, am vedea
atatea piepturi decorate plimbandu-se pe strazile capitalei in timp ce
bietele trupe isi dau scumpul lor sange prin transeele rasaritului? Nu,
bine'nteles. Daca n'am intalni atatea fete tinere si dolofane, lafain-
du-se prin toate trenurile ce duc departe de frontul ucigator, am mai
putea ridica glas de acuzare? Nu, bine'nteles, Intelegi, Gogule?
Gogu tacu. Intelesese. Ceilalti deasemenea intelesesera. Vasile
Niculici era infuriat pe ofiterul de cavalerie si-si varsa focul cum
putea. Privirile lor se indreptau din cand in cand spre cei doi mili-
tari si'n gand se rugau tuturor sfintilor sa nu se produca vreo cearta
intre nea Vasile si ofiter, cearta ce-ar fi fost fara discutie in de-
favoarea trupei de teatru. Numai ca, sa-l impiedece pe nea Vasile de-a
se descarca, era o si mai mare greutate. Deslantuit, nimeni nu indras-
nea sa-l contrazica, stiindu-l foarte violent, gata sa faca orice nas-
batie. Noroc ca ofiterul, desi nu dormea, tacea cu fata crispata, cu
ochiul fixat in vag. Atitudinea acestuia enerva si mai mult pe bunul
dar ultra-sensibilul sef de trupa. Continua deci cu si mai mare inver-
sunare:
- Patriotismul nu se manifesteaza prin uniforme si decoratii pri-
mite cu ajutorul unchilor si matusilor. Ci prin sacrificiu continuu.
Cei ce-si servesc tara fara pretentii ca noi, numai aceia merita drep-
tul de a se numi eroi. Da, domnilor. Noi avem dreptul sa ne numim eroi.

Un zambet binevoitor se intinse ca o peltea pe fetele actorilor. Ei cunosteau mai bine ca oricine in ce consta eroismul lor. Nu puteau insa contrazice pe prea onorabilul lor sef. Dealtfel, asta nu l'ar fi impiedecat sa continue. Era pornit si trebuia sa se descarce, sa se razbune pe indiferenta ofiterului, pe tineretea lui, pe faptul de a-i fi ocupat locul preferat. Deaceea, dupa ce-si regula respiratia si trase doua fumuri din sfartacul de tigare ce-i mai ramasese, isi relua firul peroratiei cu si mai mare inversunare:

- Si-asa cum va spun. In vremea rasboiului celalalt, unde vedeai atata ofiterime prin gari? Nici pomeneala. Toti erau pe front, in prima linie, servindu-si tara. Pe cand acum ... nu mai poti face un pas fara sa te impiedeci de ei. Si totdeauna cu pretentii. Prioritate la restaurant, prioritate la locuri in vagoane, prioritate peste tot ... Nu, domnilor, asta nu mai poate dura asa. Avem si noi drepturi si poate mai mari ca ale lor. Daca au un drept si-i prioritate pe care nu le o contestam, apoi e aceea de a fi primii pe front. Acolo-i dreptul si datoria lor ...

Vasile Niculici devenise rosu, rasufla din greu si privirile-i aruncau fulgere in directia ofiterului. Astepta par'ca o intrebare, la care raspunsul deja pregatit ar fi tasnit ca o torpila. Atmosfera era inabusitoare. Plana o tensiune pe care cea mai mica neindemanare putea s'o transforme in furtuna. Doamnele se facusera mici ca niste papusele, ghemuite unele intr'altele. Domnii, presimtind uraganul ce le ameninta linistea in vagon, se intrebau din priviri cum sa impiedece scanteia fatala. Privirile lor ramaneau insa simple puncte de intrebare in spatiu, ravasite de neliniste.

In mijlocul acestei turburari colective, se auzi pentru prima oara vocea ofiterului, blanda si fara pic de revolta:

- Marine, da-mi o tigare.

- La ordin, domnule maior, raspunse ordonanta, precipitandu-se sa-l serveasca. Ii puse o tigare in gura, i-o aprinse si apoi se retrase la locul lui, intrebandu-l daca mai doreste ceva. Ofiterul ii raspunse negativ, dand din cap.

Linistea cu care primise ofiterul insinuarile lui nea Vasile, descreti instantaneu fruntile tuturora. Doamnele incepura sa ciripeasca, domnii sa zambeasca. Numai Vasile Niculici, nu aprecie intelegatoarea lui atitudine. Avea impresia ca autoritatea-i era stirbita in fata trupei. Or asta nu putea s'o accepte. Mai bine un scandal cumplit, decat o prabusire a autoritatii. Trebuia sa faca ceva.

- Vedeti, domnilor, unde a ajuns tara noastra, se grabi sa adauge inainte ca destinderea sa fi fost complecta. -Ne-am sbatut ani si ani pentru introducerea marelui principiu al egalitatii si iata ce ne este dat sa vedem. Nici in timp de razboi nu s'au desbarat anumiti boiernasi de vechea si revoltatoarea traditie de a considera pe altii robii lor si a-i trata ca atare ... Cum sa castigam rasboiul, domnilor, in asemenea conditii?! ... Si mai ales cand ...

- Termina, nea Vasile, pentru numele lui Dumnezeu, se rasti Gogu Pitestanu, care parea sa aiba ceva mai mult curaj decat ceilalti.

- Ba sa termini tu, replica Vasile Niculici furios. Eu cand am ceva pe suflet, il spun. Ce? Oare n'am dreptul sa ma plang, mai ales cand victoria se resimte din cauza anumitor profitori ce-si castiga gradele prin birourile Statelor Majoare. Auzi: Maior la 25 de ani, cu pieptul plin de decoratii si voiaj gratis spre capitala, cand linia de lupta scartaie din incheieturi! ...

Aluzia era mai mult decat directa. Era o veritabila provocare. Cu suflul taiat, intreg compartimentul astepta sa vada reactiunea celui vizat cu atata brutalitate. Dar raspunsul, urlet sau injuratura de revolta, nu veni. Impasibil, ofiterul continua sa-si fumeze tigarea. Calmul si nepasarea aparenta a acestuia il scotea din sarite pe Vasile Niculici. Avea chef de cearta si n'astepta decat o vorbulita ca s'o inceapa serios. Toti ramasesera inmarmuriti, deoarece niciodata nu-l vazusera pe nea Vasile in asa hal de surescitare nervoasa. Rasufla ca o locomotiva si-si rasucea necontenit mustata de plotonier major.

Deaceea cand Calabrezu, ca sa produca o cat de mica destindere a spiritelor, incepu cu vocea-i peltica si pitigaiata:

- Mai am un singul dol ...

Nea Vasile se resti la el cu o falca'n cer si alta'n pamant:

- Taca-ti fleoanca, Calabrezule.- Ce, vrei sa-ti bati jod de mine?

Comicul amuti. Un nod i se oprise'n gat, sufocandu-l. In aceea clipa il gasea pe Vasile Niculici odios. Pentru a doua oara in aceiasi zi, interventia lui comica - alta data infailibila - dadea gres, pierzandu-se inutila in imensitatea noptii ...

Calmul revenise insa in parte. Fiecare cauta sa uite pe cat posibil iesirile necugetate ale sefului. Evitau totusi sa-i adreseze vreun cuvant, de teama sa nu reinceapa cu ideile lui fixe. Vasile Niculici isi dadea seama de situatie si'n sufletul lui se simtea mahnit. Avea o pofta nebuna sa palmuiasca pe acest ofiter, din cauza caruia se vedea ocolit de proprii sai colegi. Il ura.

Pentru a doua oara de cand trenul isi luase sborul spre inima tarii, se auzi glasul ofiterului:

- Marine, da-mi niste cacao cu lapte.

- Numaidecat, domnule maior.

Ochii tuturora se pironira asupra mainilor ordonantei, urmarind cu neincredere fiece miscare. Trecusera mai bine de trei ani de cand nimeni nu mai gustase o asemenea bautura si iata aici, un tanar ofiter de cavalerie, ce-si putea delecta gatlejul cu savurosul lichid. Simteau venindu-le apa in gura. Ah, ironie a soartei! ... Oare mintea acest tanar cavalerist ca sa rada de ei, sau nea Vasile avea dreptate cand spunea ce spunea cu privire la cadrele noastre ofiteresti?! ...

Intre timp Marin, calm, cu gesturi de demonstrau ca ritualul ii era bine cunoscut, deschise o valiza si scoase un termos si-un pahar. Umplu paharul cu bautura fumeganda, si-l plasa pe masuta de langa fereastra, in fata ofiterului. Toti urmareau atenti activitatea ordonantei, respirand cu nesatiu placutul miros de cacao ce umpluse compartimentul.

- Ei, Marine, pare c'ai uitat ceva, spuse zambind ofiterul.

- Paiul ... Scuzati, domnule maior, striga Marin, repezindu-se sa traga jos o alta valiza.

- Incet, Marine. Cu eleganta, cum te-am invatat. Nu te repezi. Bun, asa. Acum e bine.

Marin ascultator, executa ordinele ofiterului, in timp ce ceilalti calatori ramasesera cu gurile cascate, nestiind ce sa mai creada. Cu siguranta unui maitre d'hotel, Marin plaseaza un pai de orez in paharul cu cacao. Ofiterul nepasator la tot ce se petrece in jur, incepe sa-si soarba pe indelete bautura.

Vasile Niculici avu intuitia ca sosise momentul cel mai prielnic pentru a da lovitura de gratie acestui filfizon de cavalerist. Si fara nici o introducere, se adresa intregei trupe:

- Nu m'ati crezut cand v'am explicat care-i valoarea morala a ofiterimei noastre, si dece am avut atatea intorsaturi de sansa pe front. Cu cine sa luptam domnilor? Cu cine? Pe mana cui sa lasam bietele trupe? Pe mana ofiterilor ce beau cacao in timp ce soldatii au deabea codrul de paine reglementara? ... Nu mi-ati dat dreptate, dar acum sunteti obligati sa recunoasteti ca v'ati inselat. Priviti si spuneti-mi daca e patriotica atitudinea acestui domn ofiter ... Cand lumea nu stie cum sa faca mai multa economie, domnul nu poate bea fara pai!... Am ajuns rau, domnilor, si ne vom duce de rapa ...

Cum nimeni nu-l aproba, nici nu-l dezaproba, Vasile Niculici gasi tacerea ca foarte daunatoare campaniei intreprinse impotriva ofiterului si continua tot el:

- Nu gasiti ca-i revoltator ca un ofiter sa mearga in permisie in momentul in care luptele sunt in toi si pericolul pentru tara mai mare ca oricand? Unde-i patriotismul? Unde-i exemplul? ... Cu siguranta ca nici nu mai stie de cand n'a mai fost pe front, daca din intamplare, a calcat vreodata pe acolo ...

De sase luni si opt zile, se auzi vocea ofiterului si privirea-i fixa pe Vasile Niculici. Mai doriti sa stiti si altceva?

Vasile Niculici nu se asteptase la aceasta riposta, dar nevoind sa apara ridicol in fata colegilor, continua pe acelas ton dispretuitor si arogant:

- Bine'nteles ca vrem sa stim ...

- Nu aveti impresia ca va interesati cam mult de intentiile si atitudinele altora, cand ar fi cazul sa le verificati cu scrupulozitate pe ale D-voastra? il intrerupse ofiterul cu voce iritata.

- Cum? Ce-ai spus? urla nea Vasile. Noi sa ne verificam atitudinele, noi, care de mai bine de trei ani mancam numai prin gari si restaurante mizerabile si dormim in picioare prin vreun culoar de tren, pentru a ne gasi la timp acolo unde moralul trupelor pare slabit? ...

- Cu atat mai mult ar trebui sa va ganditi ca nu sunteti singurii sacrificati. Cei ce si-au dat sangele ...

- Stim, domnule. Dar nu-i vorba de aceia, intrerupse Niculici. Nu ne lua cu sacrificiul altora, ca nu merge. E cantec vechi. L-am auzit si'n timp de pace. Iar acum de cand cu razboiul, sute si mii de oameni nu fac decat sa ne serveasca periodic cate-o portie de sacrificiu impanata de discursuri patriotarde ... Avem pana peste cap de toate lauderoseniile astea ...

- Domnule, striga ofiterul devenind alb de manie, atitudinea D-Voastra e revoltatoare.

- Fiindca demasc fara mila racila ce roade intreaga casta de galonati? ... ranji Vasile Niculici.

- Insultele pe care le adresati ofiterimei, m'ar indreptati sa va arestez la prima oprire de tren.

- Cred c'ar fi singurul eroism de care sunteti capabil.

- Din nefericire, nu sunteti numai revoltator, dar si inconstient, raspunse ofiterul privindu-l cu mila si dispret.

Intreg compartimentul asculta cearta dintre cei doi, fara un murmur. Cu fetele crispate urmareau pe fiecare, presimtind par'ca un deznodamant fatal. Cuvintele si privirea ofiterului infuriasera si mai mult pe Vasile Niculici. Ne mai putandu-se stapani, urla catre ofiter gesticuland ca un dement:

- Inconstienta e a D-tale, depasind normele permise, cand intr'un moment ca acesta, crucial pentru tara noastra, iti tolanesti rusinarea prin trenurile ce duc departe de linia de foc ... Unde ti-i onoarea? Unde ti-i curajul? Unde ti-i sacrificiul? ...

Privirea-i se plimba triumfatoare peste chipurile nelinistite ale actorilor. Avea ferma convingere ca-si recapatase vechea autoritate si prestigiul ce se clatinasera pentru o clipa. Privirile acestora i se pareau admirative. Jubila. Cu un gest de actor consumat isi scoase batista sa-si stearga naduseala de pe frunte. Astepta replica. Aceasta sosi inexorabila si taioasa:

- Ca raspuns la aceasta insolenta ati merita doua palme bine plasate, ii svarli ofiterul despretuitor.

- Indrasniti! tipa Vasile Niculici vexat, ridicandu-se in picioare.

- As face-o cu placere. Dar sunt exact sase luni si opt zile de cand aceasta placere mi-a fost interzisa. Probabil ca sa nu ajung sa palmuiesc obrazul unui patriot de talia D-Voastra. Destinul stie mai bine ca noi cum sa-si apere eroii.

Ofiterul parea foarte emotionat spunand aceste cuvinte. Apoi brusc se ridica in picioare, adresandu-se ordonantei:

- Marine, ia-mi pelerina de pe umeri ca sa ma poata vedea acesti domni in toata splendoarea lasitatii mele si-a castei de galonati din care fac parte.

Marin, docil, desfacu snurul pelerinei, tragandu-i-o cu precautie de pe umeri. Un "ah" de oroare sfasie nemilos atmosfera incarcata de fum si neliniste a compartimentului. Cateva doamne isi intoarsera ochii ingrozite sa nu mai vada spectacolul. Cei de pe culoar isi varara capetele prin usa intredeschisa ca sa vada mai bine. Vasile Niculici ramasese impietrit, cu gura pe jumatate inchisa, cu buzele tremurande. In fata lor ofiterul, ca un semizeu acuzator, isi indrepta bustul ciuntit de amandoua bratele. Cele doua maneci ale vestonului plin de decoratii se balabaneau neputincioase si inutile. Si totusi, falfairea lor fara noima avea ceva atat de tragic, atat de dureros! ... Pareau ultimile svarcoliri ale unei pasari lovite drept in inima ...

Cu vocea strangulata de emotie si durere, ofiterul svarli ca o palmuire spirituala, ce-si atingea victima in plin obraz cu fiece cuvant pronuntat:

- Priviti, domnilor, priviti cu scarba si dispret, unul din cei ce nu-si fac datoria catre tara, unul dintre acesti marsavi ofiteri ce-si ascund lasitatea prin Statele Majoare, unul dintre acesti protejati ai soartei ce-si umplu pieptul de decoratii cu ajutorul unchilor si matusilor, unul dintre acesti filfizoni ce se lafaiesc pe banchetele trenurilor ce duc departe de front si nu pot bea decat cu mi-ul, unul dintre acesti profitori ce n'au calcat poate niciodata pe front, priviti-l cu atentie inainte de a-l arunca afara din compartiment, pentru a da locul lui unui adevarat erou ...

Devenise alb ca varul, tremura din tot trupu-i ciuntit, dand impresia unei aratari din alta lume. Vasile Niculici il privea cu ochi de somnambul. Ceilalti pareau impietriti.

Fara sa mai astepte un gest de aprobare, o vorba de scuza sau de intelegere din partea celor ce-l umilisera, ofiterul se adresa ordonantei:

- Marine, aduna bagajele. Nu mai avem ce cauta in acest vagon. Trebuie sa ne cautam un locsor printre cei ce n'au atatea fapte eroice la activul lor. Aici ma simt inabusit de rusine numai cu doua brate smulse.

Si fara a privi pe cineva se indrepta spre iesire, urmat de ordonanta. Nimeni nu scoase o vorba. Nimeni nu facu un gest pentru a-l opri. Dar figurile impurpurate si ochii ce nu indrasneau nici macar sa-l priveasca erau mai mult decat un omagiu pentru eroul batjocorit.

Trenul inghitea fara'ncetare halci din noapte. Armonia creata de zgomotul monoton al rotilor si vibratia tainica a arcurilor era aceeasi de totdeauna. Dar Vasile Niculici nu mai era in stare sa-i aprecieze neintrecuta suavitate. Ghemuit intr'un colt de banchete, cu parul in dezordine si ochii plini de lacrimi, murmura incet ca o obsesie:

- Ce rau mi-a facut, Doamne, sa-l umilesc in asa hal? Ce rau mi-a facut, Doamne? ...

In jurul lui, inimile tuturora luau parte sincer la durerea ce-l cotropise. Il intelegeau si se simteau tot atat de vinovate de teribila intamplare. Se simteau atat de vinovate, ca le era teama de propria lor privire, de propria lor vorba. Coplesiti, nu indrasneau sa se infrunte unii pe altii.

O mana prietena stinse lumina din compartiment. Intunerecul isi intinse lacom imperiul peste fiinte si suspine. Doar gandurile, ravasite pentru o clipa, nu reusira sa se ascunda sub velul uitarii ... Salbatece si nemiloase continuara sa sageteze constiintele celor 24 de artisti ai celebrei trupe de teatru.

In obscuritatea complice se auzi mult timp inca melopeea dureroasa a lui Vasile Niculici, in timp ce lacrimile continuara sa-i brazdeze obrajii scorojiti.

Iar trenul, ca o omida uriase, se infunda fara gand in bezna.

NOSTALGIA ZĂPEZILOR

de

N. S. GOVORA

ÎNSERARE LA PALMA DE MALLORCA

Se scuturau peste noi florile însângerate de migdal,
În seara în care înainte de a ajunge la noi mureau velurile.
Undeva, pe bolta imensă de opal,
Neliniştită, steaua polară se pregătea să-şi aprindă farurile.

Mai sprinţară decât caprele care se sbeguiau sub lămâi,
Ioană, îi cereai bunicului să-ţi povestească de ţară.
Închideai ochii când îl auzeai vorbind de caişi, de cireşi şi gutui,
Şi obrajii ţi se aprindeau ca o pară.

Vedeai ca pe un ecran aburit colinele noastre, livezile,
Cuvintele bătrânului meu prieten lunecau uşoare ca nişte gondole.
Numai când îţi evocau ninsorile albe, zăpezile,
Inima îţi oscila neliniştită, ca acul unei busole.

Tu Ioană nu văzuseşi niciodată zăpada,
Te născuseşi departe de ţara după care oftăm noi, ca după un alt Canaan.
Niciodată nu priviseşi de la fereastră, albă, livada,
Visând pe o carte de versuri, sau răsfoind un roman.

Din cimitir, palmierii ne priveau imobili și străini,
Indiferenți la aceste lamentări la zidul plângerilor.
O boare de vânt se pornise ușoară printre măslini,
Amintirile cântau în noi neauzit, ca un îndepărtat cor al
îngerilor.

Ioană, în seara aceia calmă, când în port,
Un vapor care pusese compasul spre Răsărit, se pregătea de
plecare,

Ceva în mine îmi spunea că n'am să ajung, voiu fi mort,
Când va suna ora cea sfântă de eliberare.

Inima îmi spunea că în cimitirul cu palmieri imobili și străini,
Voiu arunca ancora într'o înserare beată de primăvară.
Ca și acuma se va porni o boare ușoară printre măslini,
Și se va pregăti să-și aprindă farurile, neliniștită, steaua
polară.

Voiu rămâne cu bunicul în insula aceasta, să taifăsuim despre
țară,
Și să plângem că am pierit ca Iudeii înainte de a ajunge în
Canaan.
Niciodată nu vom mai revedea cum se leagănă un lan de secară,
Și nici cum tremură toamna, sub ploi cenușii, uscat, un hlujan

Tu Ioană, vei ajunge să vezi Canaanul și pentru noi,
Să vezi cireșii și caișii, să vezi colinele și livezile,
Și mai ales, da Ioană, mai ales pentru noi,
Vei ajunge să vezi nesfârșite și albe zăpezile.

Ioană, nu vom mai fi niște agitați, niște cavaleri ai tristei
figuri,
Care își frâng sulițile, luptând cu umbrele și cu morile.
Liniștiți vom dormi când acolo la noi, în lunci și păduri,
Vor doini ca totdeauna, mierlele și privighetorile.

Și când într'o înserare vei privi cu fruntea lipită de geam,
Cum leneș, cerul Patriei își cerne albe ninsorile,
Să te gândești că într'o insulă cu lămâi și migdali, se des-
prind de pe ram,
Și peste morminte uitate, se scutură florile.

NOAPTE DE CRĂCIUN

Caravana se mișcă încet pe nisipurile,
Nestatornice ca și inimile femeilor.
Frunțile sunt încinse de febră, iar gâtlejurile,
Uscate ca foile de porumb, răsucite în așteptarea ploilor.

Burdufurile sunt golite de apă iar oaza,
Ca un ideal ce nu poate fi atins, se îndepărtează mereu.
În inimile tuturor se cuibărește galbenă, groaza,
Morții, în deșerturile blestemate de Dumnezeu.

Cămilele abia se mai țin pe picioare,
Ca un lan de secară se clatină caravana.
Pe cerul de sineală al Sudului, apare,
Chinuitoare, imagina fetei morgana.

De gâtul fierbinte-al cămilei, îmi lipesc obrazul livid.
În țara mea depărtată, în nopțile-acestea albastre,
Copiii colindă la geamuri ... Și pleoapele grele se'nchid.
. . . .
O Doamne! Unde's zăpezile albe, zăpezile noastre?

R E V E R I E

"Prietene, ninge în seara aceasta, ca pe la noi,
Și nu-i nimeni care să se bucure cu mine, în jur".
Scrisoarea ta venea ca o undă de aer pur,
În orașul putrezit de cețuri și ploi.

Te vedeam în amurgul acela incert,
Țintuită'n fotoliu, cu capul în palme.
Ca o barcă ancorată în fiordurile calme,
Trupul ți-era fără viață, inert.

Dar sufletul ca un hulub se rotea,
Prin spații cu stele încremenite de ger.
În căutarea copilăriei și adolescenței, sub al Patriei cer,
Cu-al meu rătăcind obosit, se'ntâlnea.

Ne-am revăzut pe un bulevard însorit apoi,
Primăvara se plimba la braț cu noi, pe sub castani.
Din nemișcarea în care stătuse de ani și de ani,
Inima a pornit violentă și distrugătoare ca un șuvoi.

Dar nici o punte nu s'a putut ridica între inima mea și inima
ta,

Rar îți înflorea pe buze zâmbetul, ca o floare de mac.
Ca o frunză ce se desprinde în toamne târzii din copac,
Înainte de a ajunge la mine, se ofilea și murea.

Tu n'ai înțeles cum mă chinuia nostalgia,
Și nici cum inima bătea să se sfarme.
Rămăsesăși cu cei cari ne ceruseră să depunem săbii și arme,
Eu purtam în spate povara trupurilor celor care-au căzut în
Rusia.

Și iată, în seara aceasta ninge iarăși ca pe la noi,
Suntem acuma amândoi în acelaș oraș.
Dar între tine și dorul meu pătimaș
Sunt prăpăstii imense, și punțile's roase de cețuri și ploi.

Privesc pe fereastră cum cad fulgii pe castanii singuratici
și goi,
Și nici o scrisoare nu vine să-mi aducă'n odaie o undă de aer
pur.

Ș'aprind'o lumină'n întunericul apăsător din jur,
Și să-mi spună: "Privește prietene, cum ninge frumos, ca la noi".

Te văd în amurgul acesta incert,
Țintuită'n fotoliu, cu capul în palme,
Ca o barcă ancorată în fiordurile calme,
Trupul ți-e fără viață, inert.

Dar sufletul ca un hulub se rotește,
Prin spații cu stele încremenite de ger.
În căutarea copilăriei și adolescenței, sub al Patriei cer,
Cu-al meu rătăcind obosit, se'ntâlnește.

TROIȚĂ BĂTRÂNĂ
de
AL. PETRU-SILISTREANU

Troiță bătrână
la margini de drum...
Bătută de grindeni
de vânturi,
de ploi ...
În tine s'adună
durerea sivoi ...

Troiță bătrână
săpată'n stejar,
În tine citesc
Golgota lui Crist...
când suferința,
paharul amar ...
băutu-l-a'n noapte
pe cruce înfipt ...

Grăindu-le-apoi
păgânilor stins:
"Iarte Părinte
celor ce n'au înțeles,
Bobul de grâu
de Tine ales ..."

STRĂBUNUL RONSARD

Domnului Mircea Eliade Închinare

Or, quant à mon ancestre, il a tiré sa race
D'où le glacé Danube est voisin de la Thrace
Plus bas que la Hongrie, en une froide part
Est un seigneur nommé le Marquis de Ronsard
Riche d'or et de gens, de villes et de terre.
(P.Ronsard,Élégie XVI,vol.IV à Remi Belleau)

Când greul vieţii mă împinge spre porţile Cetăţii-Soare,
Simt cum mă mână către tine un glas din tainiţi de pământ,
Mă copleşesc duioase gânduri, trăiri din alte vremi, ninsoare
Şi-alerg, alerg năuc spre tine, cu sufletu'ntre plâns şi cânt.

Mă uit la chipul tău de piatră, care surâde'n veşnicie,
La fruntea ta încununată de laurii biruitori,
Şi cum reverşi seninătate, izvor de vis şi poezie,
Tu, geniu din sămânţa noastră ce-ai mers cu paşi nemuritori

Şi ne-ai lăsat o moştenire, care în veacuri ne cinsteşte,
Ne-ai spus că moşul tău ilustru îşi trage neamul de departe,
De unde Dunărea'ngheţată cu Tracia se'nvecineşte;
Mai jos de Ţara Ungurească, acolo într'o aspră parte

Domneşte, mare, fără grije, boierul vrednic Mărăcine,
Avut în aur şi în ţarini, în oameni mulţi şi în oraşe
Şi care-a'ncălecat pe vremuri, luând ostaşi aleşi cu sine,
Să vină'ntr'ajutorul Franţei, strivită de armii vrăjmaşe.

Şi Craiul Ţării a prins să afle, viteazul cine o să fie
Şi cine prin duşmani făcut-a potopul morţii ce să cadă,
Stârnind oştirile la fugă, făcând minuni de vitejie,
Prinzând la coapsa cea vârtoasă o mândră încrustată spadă.

Iar Tu, mlădiţă minunată, coborâtoare de pe Jii,
Cu calde nostalgii în suflet, cu sânge basarab in vine,
Aduci pe struna-ţi fermecată, parfumul unei poezii,
Pleiada Franţei strălucite, care trăeşte azi prin tine.

Când în acordul lirei tale, chemi din adâncuri viziuni,
Iubiri de aur cu Casandre, Marii, Elene, flori de nea,
În sufletu-mi se 'ntruchipează nepieritoarele minuni
Cu Cosânzenele din basme, cu mânile de catifea.

Şi vieaţa curge lin, alene şi totul trece'n pasul ei ...
Pe chipul tău tăiat în piatră, pe ochii tăi izvor de vis,
Din nesfârşiri dezvăluite, blagoslovirile de zei
Ţi-au pus cerească veşnicie şi frumuseţi de paradis.

Paris, 1949

I.G. DIMITRIU

I D E I   O A M E N I   F A P T E

ZIUA REGELUI.

Ziua de 8 Noemvrie a acestui an a trecut iarass trista ... N'a fost, cum ar fi trebuit sa fie. Regele Tarii in pribegie ... Romanii? Unii rataciti, altii desuniti sufleteste, multi imprastiati pe glob, Neamul insa, desi inlantuit, sangerat, sugrumat, ucis aproape, totusi pe culmi biruitoare ... Tara frenta, hrapita, batjocorita ca niciodata in istoria ei demna ...

Asa ne este dat, se vede, sa traim umilinte ce le meritam, si sa suferim silnicii ce le-om fi savarsit si noi vreodata. Noi sau altii ...

Inlacrimati de durerile Neamului, Romanii, totdeauna iubitori de monarhie si'n spiritul traditiei, inconjoara cu dragoste pe Rege si-I ureaza vieata lunga, biruinta asupra vrajmasului din Rasarit si intoarcerea in Romania liberata prin Voia Domnului Dumnezeu, prin jertfa cereasca a sutelor de mii de ostasi, morti la datorie si prin credinta milioanelor de Romani cari nadajduiesc in Invierea Neamului

LA NAŞTEREA DOMNULUI.

Nasterea Lui, bucuria noroadelor, s'a inceput prin cumplita prigonire.

Patrusprezece mii de prunci negraitori, cari gangurieau inca la sanul maicilor lor si se hraneau cu laptele binecuvantat au fost trecuti prin ascutisul sabiilor Irodului... Jertfa nasterii Lui.

Prin jertfa mare si neprihanita vine bucuria lumilor. Spre Inviere numai prin moarte. Copilul cu ochii mari, tristi si visatori, care venia trimis sa mantuiasca lumea, nu traia vieata de copil. Intelepciunea Lui divina a ingandurat pe doctorii templului, cari vedeau in El fiinta supranaturala de care ei n'aveau nevoie. Tot ei mai tarziu aveau sa-l osandeasca la crucificare si-or sa ierte pe nemernicul Baraba.

Trebuia sa se plineasca Scriptura.

Trimisul Domnului pe pamant se arata lumii in trei ipostaze: la nastere, la doisprezece ani in templu, si la 33 de ani, cand de pe crucea Golgotei, sangerat si sfaramat, se roaga pentru iertarea pacatelor celor ce L-au ucis, caci n'au stiut ce fac. Deci: inceputul mortii, dumnezeirea si coroana de spini cu sfintirea crucii prin sangele Lui.

Oamenii vremii Lui nu L-au inteles, si nici nu trebuia sa-L inteleaga, caci nu s'ar fi plinit cele spuse din prooroci.

Nasterea Lui umana, cu jertfa si prigoana, nu-i prilej de veselie, ci de meditatie si tristete.

Tragicul sfarsit al Omului predestinat si de esenta divina si care imbraca haina cernita a mortii chiar din clipa nasterii Lui.

Dar ceiace este scris, trebuie sa se plineasca.

REFLEXII AMARE LA UN CONGRES PANLATIN ...

Intre 14 si 19 Oct. a.c., a avut loc un congres al Uniunii Latine in capitala Braziliei. Este prima uniune latina dela 1878 incoace. Atunci, la Montpellier, Felibrii au incoronat fruntea delegatului roman, marele poet Vasilie Alecsandri si pentru poezia lui "Cântecul Latinei Ginte" a fost proclamat bardul Latinitatii. Desigur, amintiri de nestearsa glorie istorica. Astazi s'au adunat 26 de tari latine si prin delegatii si membrii lor au discutat diferite probleme cu caracter politic, social, etc. Literatura nu-si mai are rostul de altadata astazi. Am fi anacronici. Dintre toate tarile a lipsit, nefiind invitata ca facand parte din tarile din dosul perdelii de fier, biata noastra tara, Romania. S'au facut insa interventii de catre gazdele braziliane sau comitetul national dela Washington, ca macar sa se primeasca delegati romani din refugiu, ca reprezentanti ai adevaratei Tari (deci cari n'au nimic comun cu administratia trecatoare si anormala de astazi, ci sunt legati de Tara in sine, cu mortii, istoria si sufletul Ei). Urma sa fie desgnati delegatii romani si care sa participe ca simpli spectatori la acest Congres. Comitetul s'a ales si lucrarile au inceput. Bucuria noastra

Deci si Romania va fi prezenta, cu membrii ei
a fost nespus de mare. Deci si Romania va fi prezenta, cu membrii ei
Si Tara cea sugrumata de comunisti va spune: Prezent! si-si va expu-
ne documentar suferinta. Tara nu poate vorbi, dar poate sa-si scrie
cu sange durerea si membrii Uniunii pot lua cunostinta de cele ce se
'ntampla in nefericita parte de pamant latin dela Dunare.

Spun cu toata sinceritatea, in fata lui Dumnezeu, ca m'am bucu-
rat enorm ca si Roma nia va fi acolo, chiar asa, in situatie de spe-
tatoare, figuranta, neoficiala. Tot este ceva. Nu suntem uitati. Si
ma mai bucura faptul ca ne cunosteam delegatia, totdeauna animata de
sentimente calde, fratesti, amicale fata de noi, ea insasi iubita, re-
spectata si pretuita la randu-i: Gandurile noastre au fost sa facem
de asa maniera, ca mana'n mana, sa ajutam la o reusita cat mai buna
a propagandei pentru Tara noastra scumpa, sa prezentam carti, memo-
rii, documente, orice, in fine, ca sa starnim printre membrii legali
ai Uniunii, interesul, nu pentru fiinta noastra, Doamne pazeste, ci
pentru cauza Tarii ... Cercul cultural "Andrei Mureşanu" de perfect
acord cu dl delegat al comitetului din Washington, urma sa inainteze
si el o lucrare cu alt material comisiunii de lectura al Uniunii. Un
delegat al Cercului a prezentat unui numar de membri panlatinisti bro
sura: La Roumanie dit: Présent!, scoasa modest la mimeograf din sara-
cie si lacrimi, doar din dragostea de a servi intereselor superioare
ale Neamului romanesc intr'o asemenea splendida si unica ocazie. Asa
dara, eram de acord cu delegatia romana, sa contribuim la acest act
istoric si noi, ca avand perfect aceleasi drepturi ca si delegatia,
fiind la fel intelectuali romani in exil, oameni cu situatii precise
in societate, titrati academici, scriitori si jurnalisti de ani de
zile in Tara si strainatate ... Ne parea acum rau ca n'au trimis me-
morii la Rio, toate comitetele culturale romanesti din exil, sa fi
fost pe masa prezidentiala 10-15 lucrari, ca sa se vada ca noi vrem
sa eliberam Tara, ca vrem sa ne intoarcem in ea, ca ni-i draga ca lu-
mina ochilor si ca tot acolo vrem sa murim. Sa se fi aratat in memo-
rii ca suntem gata sa muscam pamantul, luptandu-ne cu monstrii dela
Rasarit, ca noi n'am venit pe pamanturile tarilor atat de ospitalie-
re latine, din aventura, crime pe constiinte, necinste, lasitate sau
dezertare, ci ca liberi sa continuam lupta grea a Neamului, cu orice
pret. Deci era vorba sa intram [illegible] pentru cauza bietei noastre
Tară. Rezultatul? Delegatul Cercului a fost intampinat mai intaiu
glacial, pe urma cu epitete ca: V'ati gasit voi mai destepti sa fa-
ceti memoriu... sau: Romania nu-i invitata, fiindca-i sovietizata si
ar indispune Uniunea Latina... sau: ce catati voi, aci, nefiind invi-
tati... ati calcat protocolul... sau: nu trebuesc pomeniti fostii du-
mani istorică (Turcii, Ungurii, Polonii), caci se supara popoarele de
acum... sau: nu e voie pentru toata lumea aci... in fine, daca nu-ti
ridici memoriul de unde l-ai pus, punem politia sa te dea afara ...

Asa dar! Fratii tai de exil vor sa te dea pe mana politiei fiind-
ca alaturi de ei vrei sa lupti pentru libertatea Tarii robite!

Concluzia? Nu s'a vorbit ce si cat trebuia despre Romania in in-
grozitoarea ei situatie de astazi, iara Juriului brazilian i s'o fi
comunicat poate ca acesti insi cari au prezentat un memoriu sunt nis-
te derbedei de pe strada, niste lichele cari nu merita sa fie luati
in serios, etc. ... Mai apoi o campanie de calomnii odioase ca suntem:
ba comunisti, ba fascisti, ba evrei botezati, ba greci renegati, etc.
Se transmit acestea din om in om si au rostul sa ni se creeze o at-
mosfera imposibila in colonie.

Noi stim insa ca avem o misiune: Aceia a scriitorului roman, lup-
tator impotriva comunismului, a determinarii unui sentiment de nesfar-
sita iubire fata de Tara si Monarhie, a pastrarii nestirbite a cultu-
rii romanesti sfarmate in picioare, de hoardele sovietice.

Si in fine avem si-o mangaere: Ca suntem pribegi nu pentru a ne
ascunde anumite metehne sufletesti, nu suntem aventurieri, nici dezer-
tori, n'am furat averea Statului, si vrem sa ne intoarcem intr'o Tara
libera, ultimul nostru vis.

Noi credem insa ca exista cineva care are interes sa fie zazanie,
intriga, cabala intre noi. Cine-o fi? Ce interes ascuns o avea? Cui
i-o sluji? Inconstient poate. Toate acestea se vor vedea, acum sau
mai tarziu.

Pana atunci, pace si voie buna tuturor, prieteni si neprieteni!

igd

MEMOIRE PRESENTE PAR LE CERCLE CULTUREL
"ANDREI MURESIANU" DE RIO DE JANEIRO
AU CONGRES DE L'UNION LATINE, TENU AU
MOIS D'OCTOBRE 1951 A RIO DE JANEIRO

Messieurs les Délégués,

Venus de tous les pays où l'esprit latin a étendu sa bienfaisante emprise et a engendré sa merveilleuse civilisation, vous vous apprêtez à rendre hommage au grandiose génie de la latinité, dénominateur commun de vos cultures et de vos spiritualités.

Pour la première fois dans l'histoire, les représentants de tous les peuples à l'origine desquels a existé la puissante vitalité des ancêtres Romains, se sont réunis en Congrès, pour dresser le bilan matériel et spirituel de ce que le génie de leur race a pu mettre à la disposition de l'humanité, et réaffirmer, sous le signe de la concorde et de l'amour, les nobles aspirations qui les animent.

La signification de ce Premier Congrès Pan-Latin est d'autant plus remarquable qu'il commence ses travaux au milieu d'un monde envahi par le désarroi spirituel, la négation des forces créatrices positives et traditionalistes, la haine et la mésentente. Cela est plus qu'une coincidence.

C'est une affirmation.

L'affirmation de cette solidarité latine qui, au moment où les assises de la civilisation universelle se voient menacées par le virus destructeur des doctrines négativistes, proclame sa volonté de les combattre et de dégager l'âme humaine du poids qui l'écrase.

Cependant, au sein de cette Assemblée où les Latins du Tibre, de la Seine ou du Guadalquivir, rejoignent leurs frères de La Plata, du Rio Grande del Norte, ou du Parana, la place officielle des Latins du Danube reste vide. La Roumanie, sentinelle la plus avancée de la civilisation et de la culture latines dans l'Est européen, en proie à sa huitième occupation russe, ensanglantée et étranglée par la tyrannie soviétique, s'est vue dans l'impossibilité de participer, ainsi qu'elle l'aurait ardemment désiré, à cette grande et historique manifestation.

Ecrasée par l'emprise terrifiante du bolchevisme, elle se trouve temporairement soustraite à sa mission naturelle. Ce qui plus est, sa contribution spirituelle à la diffusion de la culture romaine dans le monde a été totalement annihilée.

Malgré tout, les quelques esprits cultivés, écrivains, journalistes, hommes politiques, militaires, techniciens, étudiants, qui ont pu se réfugier à l'étranger, sont là pour clamer jusqu'à leur dernier souffle, la révolte de tout un peuple. Par la voix de ces fils exilés, représentants et interprètes légitimes de la spiritualité roumaine, la Roumanie s'adresse au monde libre, qui l'oublie et la délaisse, pour lui montrer quels sacrifices démesurés elle est en train de faire dans un combat inégal et sans trêve, contre un ennemi nombreux, cruel et sournois.

Aujourd'hui, par la voix de ces mêmes exilés, la Roumanie s'adresse à l'Assemblée de ses soeurs latines, non seulement pour émettre une protestation justifiée contre le sort des millions de Roumains enfermés dans leur énorme prison, mais surtout pour affirmer qu'elle se sent entièrement solidaire de ce Congrès. Elle s'en trouve solidaire parce qu'elle aussi appartient à la vie latine, parce qu'elle aussi se sent imprégnée de ce souffle qui caractérise la mentalité latine, parce qu'elle aussi se sent animée des sentiments de générosité et d'équité communs à tous les peuples chez lesquels l'esprit romain a laissé son empreinte.

Bien qu'elle ne soit représentée que symboliquement au sein de ce Congrès, la nation roumaine toute entière est présente, et, avec enthousiasme, participe par la pensée à tout ce qui sera discuté au cours de cette séance historique.

Nous tenons cependant à souligner avec force quelques vérités indiscutables, que les envahisseurs de la nation roumaine s'acharnent à falsifier grossièrement dans le dessein dérisoire de changer "par décret" l'origine des Roumains, pour justifier ainsi l'annexion du pays.

La latinité de la langue roumaine n'est plus contestée aujourd'hui par personne, sinon par les brutaux usurpateurs venus des steppes qui, convoitant les riches provinces de Roumanie, n'ont reculé devant aucun procédé pour détruire tout ce qui leur paraissait constituer un écueil à leur projet.

Pour les peuples d'origine latine, dont l'évolution historique et spirituelle s'est faite à l'abri des grands déferlements de l'Est, la survivance d'une langue tout aussi latine que les leurs aux portes de l'Europe Orientale, peut paraître un mystère. Lorsqu'on connaît l'histoire du peuple roumain, les siècles d'occupations successives, les attaques forcenées des ennemis qui tentèrent de l'anéantir, de la réduire à une masse amorphe, facile à dominer, l'interrogation naît immanquablement : Pourquoi la Roumanie est-elle restée un flot latin dans un monde étranger et surtout hostile ? Qu'est-ce qui l'a préservée ? Qu'est-ce qui l'a défendue ? Comment cette langue a-t-elle survécu ? Grâce à quel mystérieux ressort a-t-elle pu résister à des influences diverses et puissantes ?

Pour ses ennemis, ce peuple roumain, avec sa langue curieuse, n'était pas des leurs. Cette richesse de voyelles, la sonorité méditerranénne de son parler, frappaient, d'une manière insolite, les oreilles des nouveaux venus, habitués aux dialectes rudes et gutturaux de la steppe.

Englouti dans la marée slave toujours montante, toujours menaçante, oublié pendant des siècles par l'Occident latin, ce coin d'Empire déchiré, cette "romanité" carpatho-danubienne, a su survivre et remonter à la surface, a su vaincre et réaffirmer sa personnalité, renaissant chaque fois de ses propres cendres. Si bien qu'un illustre historien, G. Bratianu - gisant aujourd'hui au fond d'une prison - a été amené à considérer l'existence de la nation roumaine comme un miracle de l'Histoire.

Et pourtant, en dehors de tout miracle, ce qui a sauvé le peuple roumain de l'anéantissement, une des causes de son indestructible résistance au cours des siècles à la poussée impérialiste des Russes, des Turcs, des Polonais et des Magyars, a été justement sa romanité. A cause d'elle, les Roumains ont été persécutés par leurs voisins ; grâce à elle, ils ont réussi à s'en tirer indemnes.

Cette force de résistance et ce dynamisme du perpétuel redressement du peuple roumain après chaque écrasement, plongent leurs racines profondément dans la conscience de sa latinité, substratum psychologique de sa mentalité.

Ce qui est le plus fort, le plus noble, dans le peuple roumain, c'est justement sa mentalité toute latine, héritage du génie de ses ancêtres. Amour de justice et de liberté, bienveillance compréhensive aux malheurs des autres, hospitalité naturelle, tempérament vivace, fierté vaillante et confiante, tous ces traits communs aux peuples romaniques sertissent le trésor le plus précieux de la nation roumaine : son âme.

Cette âme, malgré les vicissitudes des siècles noirs, des innombrables malheurs qui se sont abattus sur elle au long de son existence, est restée la même, altière, juste, calmement sûre de son destin.

Dans cette âme, on trouve les éléments qui distinguent l'esprit roumain de celui qui l'entoure, et qui constituent sa personnalité. C'est là aussi qu'on discerne les sources profondes de son originalité, brillamment manifestée par son art, sa chanson populaire, sa poésie, sa culture. Individualité puissante, la nation roumaine a su communiquer à toutes ses manifestations historiques et spirituelles, malgré l'adversité des circonstances, l'empreinte de sa latinité.

Placé par le sort aux portes de l'Orient, loin de son tronc spirituel, mais hautement conscient de sa noble origine, de ses forces latentes, de son rôle en ce coin du monde, le peuple roumain a rempli une triple mission :

1) historique : Bouclier de la civilisation européenne, il a reçu, conscient de son sacrifice, les coups de bélier de tous ceux qui se sont attaqués à la forteresse occidentale ;

2) culturelle :Il a perpétué l'esprit latin dans un territoire qui aurait pu être complètement englouti sous la poussée slave, et a cherché, à l'égal de ses congénères de l'Occident, à faire rayonner la culture latine dans l'Est européen ;

3) humaine : Il a été l'étendard des principes de justice et de liberté au milieu d'une masse de peuples sujets aux influences désordonnées venues de l'Est.

C'est donc pour une foule de motifs que ce peuple roumain apparaît comme un groupe original au milieu des nations balkano-danubiennes. Bien plus encore que son origine et que sa langue, c'est son esprit qui en fait un peuple latin. Esprit que tout latin occidental percevra de façon sensible en arrivant en Roumanie. Même s'il ne peut comprendre la langue, il sentira autour de lui l'ambiance spécifiquement latine qu'il a quittée dans son propre pays, l'atmosphère agréable et amicale qu'il connaît et qu'il aime, la flamme qu'il porte en lui-même.

C'est grâce au dynamisme de cet esprit que la nation roumaine s'est toujours retrouvée une et inébranlable, capable de résister spontanément aux occupations les plus tenaces, les plus longues et les plus cruelles.

Actuellement, la Roumanie contemporaine offre l'image d'un édifice délabré, ébranlé par l'ouragan. Ecrasée et asservie, elle gît sans défense à la discrétion de l'enva-

hisseur. Impitoyablement, celui-ci s'attaque aux sources mêmes de sa vitalité spirituelle, et tente, une fois de plus, d'imprimer un nouveau cours à l'esprit de la nation. La liberté de penser, de parler, d'agir, fondement de toute spiritualité , n'est plus qu'un mythe dans cette Roumanie.

Et pourtant, c'est toujours cette latinité profonde, traduite par l'origine, la langue, la mentalité, l'esprit, l'âme du peuple roumain, qui nous interdit de croire à l'effondrement du magnifique édifice de la romanité orientale. Nous avons pour cela le témoignage de ses 2.000 ans d'existence précaire et cependant opiniâtre, les dizaines d'occupations étrangères, les innombrables tentatives méthodiques de destruction d'un peuple qui n'avait commis d'autre péché que d'être latin d'origine et d'être bon.

L'effort de russification entrepris avec tant de violence par les Soviets ne pourra que multiplier les victimes et renforcer la résistance roumaine. On ne saurait détruire l'esprit au moyen de mitrailleuses. Cet esprit ne meurt jamais, si forte que soit la pression extérieure. Il vit et se perpétue dans l'âme des exilés dispersés à travers le monde, dans l'âme des résistants cachés dans les montagnes et les forêts, dans l'âme de tous les individus conscients de leur devoir envers leur nation et leur propre avenir, dans l'âme des couches populaires, les plus nombreuses et les plus réfractaires.

Connaissant la résistance du peuple roumain, son inébranlable patience, sa sagesse et sa force de caractère , que des siècles d'opression n'ont pu abattre, nous affirmons bien haut que la romanité orientale n'est pas sur le point de disparaître.

L'âme roumaine n'est pas à vendre et, tant qu'elle sera intègre, le génie latin dominera l'espace carpatho-danubien, faisant rayonner toujours plus loin les lumières implantées dans ses profondeurs par les légionnaires romains, porteurs de la merveilleuse semence.

Messieurs les Délégués,

L'éternel miracle que constitue l'extraordinaire survie de ce peuple roumain, c'est l'éternel miracle du génie latin, générateur de caractères forts et de civilisations libres.

En dépit de la férocité destructrice des Soviets, en dépit des adversités qui s'acharnent contre elle, la Nation roumaine, confiante en son avenir, attend patiemment son retour au milieu de sa famille latine, à sa tâche culturelle et civilisatrice, à sa véritable mission dans le monde.

Aujourd'hui, la nation roumaine, par la voix de ses fils libres, vient devant cette Assemblée pour affirmer les liens indissolubles qui l'unissent aux autres nations latines, pour rappeler les affinités d'esprit et d'âme qui constituent la clef de voûte de leur existence spirituelle, pour rendre hommage à leur génie commun.

En ce Premier Congrès de l'Union Latine, solidaire de tout ce qu'il va décider,

La Roumanie dit : Présent !

CERCLE CULTUREL "ANDREI MURESIANU"

CAPELA ROMÂNEASCĂ DIN SÃO PAULO.

Intr'un cartier ceva mai linistit, in marea cetate nelinistita a Braziliei, se intinde o strada, care seamana cu multe strazi din Tara. Nici palmieri, nici garduri inalte de plante nu-i imprima aerul specific al continentului, asa ca in clipa in care ai facut coltul, poti crede foarte bine, ca esti undeva in Romania. Am vazut multe strazi din aceasta familie, la Târgoviște, Braila sau Galați - si nu ma indoiesc, ca si la Roșiorii de Vede trebuie sa existe o asemenea artera. In Romania, asemenea strazi duc, aproape intotdeauna, spre piata, spre hale sau spre port. La São Paulo, rua Cesário Ramalho - caci acesta este numele ei - duce in Tara, oricat de paradoxal s'ar parea. Asa cumstai la umbra unei case - sgarie norii se vad de departe, prezenta lor nu desorienteaza - ai astepta sa auzi zarzavagii, sau iaurgiul, cu strigatul prelung ca o frantura de doina. Dar din umbra caselor din rua Ces'rio Ramalho, numai dorul se aude, cand e liniste imprejur.

Aici, o mana de romani vrednici, sub diriguirea lui Augustin Hila, au infaptuit o casa romaneasca. Bucata de Tara din rua Ramalho, este atat de reconfortanta pentru drumetul obosit, incat tropicul cu apasarea lui, aproape ca nici nu se mai simte. Miracolul acestei case romanesti din São Paulo, este insa minuscula Capela, asupra careia dorim sa insemnam un cuvant de neuitare. Nu atat pentru cei care vor veni dupa noi, ci mai mult pentru cei care traesc in acest ev si au uitat "Tatăl Nostru" ... Capela din rua Ramalho, e mica - atat cat sa incapa in ea pribegii locului. Credinta nu se masoara cu metrul patrat. Pictorul Ion Oană Potecașu i-a impodobit zidurile cu fresti, care trebuiesc vazute de toti cei ce trec prin marea cetate. Pentru cei ce nu au acest prilej, vrem sa spunem cateva cuvinte. Arta acestui mestesugar, coapta la lumina sudului, a dat icoanei bizantine un nou continut. Ortodoxismul nostru a devenit mai universal in penelul lui Oană. Arhanghelii, care dainuiesc la Cozia sau Voroneț, au un aer de har nou, o culoare pe care nu am aflat-o, acasa, la nici unul din zugravii de icoane, iar "Îngerul vestind pe Maria" aduce nu numai in nuante, ci si in viziune, olumina dinlauntru, care emotioneaza in intelesul artistic si religios, deopotriva. Capela din São Paulo, are ceva de bisericuta de sat (fara asta nici nu se putea), dar in spatiul ei redus, se simte trecerea lui Matisse, pe langa permanenta mesterului Nicu, parintele noilor icoane romanesti. Potecașu-Oană a dovedit in munca sa, ca are destula siguranta, ca sa nu tradeze nici credinta, nici arta, dand credinciosilor dela São Paulo o zugraveala atat de romaneasca, incat - prin spiritualitatea ei - ea devine accesibila iubitorilor de frumos si tuturor celor ce marturisesc un botez intru iertarea pacatelor.

Dupa cate stim, icoanele acestea au dat un prim examen, in afara de confruntarea cu sufletul si ochiul dreptcredinciosilor. Pictori brazilieni si nordamericani, au vizitat Capela romaneasca, exprimandu-si admiratia si interesul, pentru aceasta infaptuire a unui artist din Carpati, care chiar daca nu ar fi avut busola personalitatii sale artistice, s'ar fi calauzit dupa stele, dupa stelele din memorie, ca sa dea sub Crucea Sudului, chipul Îngerilor de sub Carul Mare.

ST. B.

C R O N I C A   L I T E R A R Ă

In Capitala Argentinei, exilatii romani au infaptuit un miracol. Creerea editurii CARTEA PRIBEGIEI, nu inseamna numai un lucru afara din comun, ci si afirmarea spiritualitatii romanesti, intr'o atmosfera de libertate. In chipul acesta, Tara adevarata, care este redusa la tacere in granitele geografice, sparge aceste limite, si se prezinta lumii, acolo unde glasul ei poate sa rasune asa cum se cuvine: liber si necenzurat. Fapta dela Buenos Aires desigur ca va intra in istoria anilor de exil, iar numele domnului Grigore Manoilescu, initiatorul si realizatorul acestei temerare intreprinderi, se va inscrie in sirul acelor romani, care in zile grele, nu au facut politicale - ci <u>au muncit</u>. Daca astazi este prematur sa aruncam o privire de ansamblu asupra taramului pe care poate sa se manifeste o editura in exil,

nu este deloc prematur, daca spunem, ca o initiativa ca aceea a domnului Grigore Manoilescu, nu poate sa fie sortita decat unui trainic succes. In ceasul acesta, editura - in sensul pe care il are CARTEA PRIBEGIEI - nu este un negot. Ea este un apostolat. De aceea, trebue sa atragem luarea aminte asupra muncii pe care o fac acest oameni de suflet, in mijlocul unei saracii, care devine un titlu de noblete.

Am citit intr'o foaie de exil, ca un muncitor din Buenos Aires, Ion Mării, a fost unul din cei dintai, care s'a prezentat la initiatorul editurii, oferindu-i economiile sale, pentru achizitionarea mimeografului, cu care urmau sa fie multiplicate cartile. Marturisesc fara rusine, ca am avut lacrimi in ochi, cetind notita aceasta - dar in acelasi timp, inima mi s'a umplut de mandrie: boeria de suflet a poporului nostru, a aratat si in imprejurarea aceasta, unde se afla nadejdea neamului. Azi, Ion Mării este unul. Cartea Pribegiei, poate sa se mandreasca insa cu acest inceput, pentruca Ionii au fost si vor fi intotdeauna Tara, acasa si in surghiun.

Tinand in mana cele dintai splendide carti ale editurii, CARTEA PRIBEGIEI, ii uram sa duca la bun sfarsit amara si inaltatoarea sarcina pe care si-a luat-o, cu atata desinteres. Cele lansate pentru inceput, se prezinta din punct de vedere tehnic, modest - dar excelent. Cine cunoaste greutatea editarii unei lucrari la mimeograf, nu va putea decat sa iubeasca si mai mult aceste prietene de ceasuri grele, menite sa ne lumineze calea si sa ne aline singuratatile, cu dulcea si frumoasa noastra limba.

VINTILĂ HORIA: "A murit un sfânt" (Poeme); Ed. CARTEA PRIBEGIEI, Buenos Aires, 1951.

De poezia lui Vintilă Horia ma leaga o veche dragoste. De aceea imi este greu, si totusi foarte usor, sa scriu despre ultima sa carte: am oarecum impresia ca scriu despre mine insumi. Dela cea dintai culegere de poeme, "Procesiuni", aparuta in 1936 la "Pavel Suru", pana la A MURIT UN SFÂNT, este o cale lunga, inlauntru, pe care poetul a stiut sa o bata cu o pasiune si o cunoastere a mestesugului, cum rareori se intalneste. In tanara lirica romaneasca, Vintilă Horia a adus intotdeauna o nota de adanca delicatete, o trena de mistica liniste, pe langa o cultura poetica din cele mai de invidiat. El a fost intre barzii generatiei sale, care este si a mea, poetul linistit, poetul care isi cantarea si isi traia poezia, cu o religiozitate care desigur ca isi are izvoarele la Rilke. Coapta si maturizata prin suferinta si asteptare, poezia lui Vintilă Horia apare azi ca una din cele mai de seama realizari in cadrul liricii noastre noui, marturie de necontestat a unei vocatii. A MURIT UN SFÂNT, nu este numai unul din cele mai bune volume de poezie romaneasca,pe care le-am cetit in ultima vreme - este cartea unei teribile experiente omenesti, fara sgomot, fara reclama, pentruca nici lacrima, nici suferinta nu sunt materiale de afis. Insumand trairea pe plan poetic intr'un "deceniu personal", aceste poeme se situiaza intre documentele de care se va tine seama. Ciclurile cartii sunt si ciclurile vietii poetului: "Cântece din baroc", este experienta unei Viene in descompunere, "Baladele lirice" reprezinta faza "italica", iar partea intitulata "Austral", insumeaza primele viziuni de pe teritoriul latinoamerican. Fireasca, eleganta incheiere, un ciclu de talmaciri ca o rotunjire, din afara, pentru cosmosul armonios al poetului, care a ramas el insusi, dincolo de toate transformarile necesare si firesti. Multe din versurile lui Vintilă Horia, sunt atat de frumoase, incat nu stiu daca le iubesc, sau imi plac. Este aici o vocatie, pe care timpul a intarit-o, si de care va trebui sa se tina seama, cand se va vorbi de aceia care au stiut sa salveze poezia romaneasca, la ora cand era amenintata de moarte. Vintilă Horia devine astfel un luptator a carui arma, paradoxal, se chiama: Armonia. Arma aceasta a fost si a lui Ion Pillat, a lui Vasile Voiculescu, a lui Lucian Blaga, adica a tuturor fauritorilor de frumos, pe care poetul ii continua si ii cinsteste. Armonia versului romanesc, pura, latina, palpita si in poemul dramatic "TORTA", care inchide usile cartii, asemeni unei lespezi pe care stau sapate cu nevazute litere cuvintele: Non omnis moriar, care nu pot sa insoteasca decat operele ce sunt - in egala masura - un mesaj si o realizare.

Ceeace invidiez insa in poezia din A MURIT UN SFÂNT, este linistea. Linistea formei, care pluteste peste toate tragediile continute in aceasta carte, care este si a zilei de azi, si a timpului care nu fuge. Linistea poetica a lui Vintilă Horia, este blazonul pe care nimeni nu-l poate achizitiona, pentruca el nu se confera - ci se poseda. Linistea aceasta pe care o invidiez, este linistea versului care ramane, dincolo de sunet.

J.N.MANZATTI: "Îți mai aduci aminte, Doamnă?"; Ed. CARTEA PRIBEGIEI, Buenos Aires, 1951.

Pe domnul J.N.Manzatti, pe popularul Nello Manzatti, il cunoaste toata lumea. Compozitor, humorist, conferentiar, om de duh, om de curaj. Si totusi, unul din cele mai interesante aspecte ale acestui om multilateral, se revela abia azi, in paginile acestei fermecatoare carti, care ne vorbeste de Tara, cu o maestrie pe care trebuie sa o subliniem. Cartea aceasta de schite si evocari, se aseaza pe linia cartilor de seama, evocatoare ale Bucurestilor de eri si de totdeauna. Aproape toate capitolele sunt inchinate vietii Capitalei, si domnul Manzatti stie sa evoce Bucurestiul, cu o verva si cu o duiosie, care il situiaza intre cei mai de frunte autori ai dificilului gen. Slava Domnului, avem pe Ghita Ranetti, in tot ce ne-a dat mai bun, dupa cum avem pe C. Cosco, in paginile prea putin cunoscute ale cartii sale de pret "Când era bunica fată"; avem si pe C. Bacalbasa, in unele din paginile fara zor ale monumentalei sale opere "Bucureștii de altă dată", dar nu trebuie sa uitam nici pe H. Stahl, D. Karnabatt, Mihail Munteanu - ca sa nu insiram decat pe cativa, cunoscuti sau uitati. In sirul acestor scriitori, vine sa se aseze si proaspatul, sigurul de sine scriitor J.N.Manzatti.

In remarcabilul cuvant introductiv al dlui Mircea Eliade, d-sa scrie: "Prin tine, limba vie a oraselor si mahalalelor noastre se continua aici, in exil". Acest merit , impreuna cu acela de a sti sa evoce Orasul, cu darul unui innascut povestitor, face ca lucrarea domnului Manzatti sa fie o carte de valoare. Scrisa in timp de pribegie,ea devine un fel de abecedar: abecedarul bodegilor noastre de fiecare zi, al pelinului de Mai, care azi are culoare de sange, filtrat prin amintire. Un abecedar pentru oameni mari, ce e drept - dar cu atat mai valabil, cu cat fiecare din noi va gasi in aceste pagini, o bucata din viata si sufletul sau.

Privita sub lupa, cartea are variate fatete; daca in "Codul manierelor elegante","Match de box" sau "Inmormantare la Cernica", iese in relief humoristul, creiatorul lui Gâgă, cauzatorul celor mai homerice hohote de râs, in schimb in "O raita prin Bucurestii de altadata", "Iti mai aduci aminte, Doamna?" sau "Autoportret", apare un memorialist de clasa, un scriitor care stie cum se spune, ceeace se spune. Cartea domnului J.N.Manzatti este una din cartile care se recitesc. Toti cei cari credeau ca aceasta Capitala care ne-a fermecat sufletul, s'a dus, o vor gasi, mai proaspata, mai incantatoare, in foile pe care domnul Manzatti a stiut sa le scrie cu verva, cu emotie, cu dragoste, cu ironie, ca sa ne dea imaginea vie a inimii Tarii.

Cine este chinuit de dor, va afla intotdeauna in aceste pagini, cari uneori au cusurul ca se termina prea repede, imaginea adevarata a vietii in care ne-am trezit, si in care nu se poate sa ne ne intoarcem. Pana atunci, una din alinarile care se pot recomanda, este lectura cartii, careia ii dorim o a doua editie...adaugita si sporita.

STEFAN BACIU

NICOLAS BACIU, Des geôles d'Anna Pauker aux prisons de Tito. Le Livre Contemporain, Paris. 298 p.

Aceasta carte a fost laureata cu premiul Silvio Pellico 1951, dar in jurul ei nu s'a facut de loc sgomot si sopoteala la ureche, propaganda dela ins la ins pentru a fi cumparata si citita, nicio gazeta romaneasca sau straina n'a coplesit-o cu laude, cartea n'are succes de librarie, nu este un "bestseller", dar are altceva. Autorul o spune ca nu-i scriitor, ca face o depozitie scrisa in fata istoriei si ca avem deaface deci cu un document.

Am citit aceasta carte dela inceput pana la sfarsit cu emotia cu care as fi citit o pagina din Noul Testament. Nu am crezut ca as

fi putut sa fiu frant sufleteste de paginele ingrozitoare sau induiosatoare cu care autorul ne fericeste. O carte care te tine inlantuit pana la ultimul ei rand.Aci am gasit intreaga gama de simtiri umane si monstruozitati de necrezut. Totul este insa atat de simplu redat, ca nu-ti vine sa crezi, ca ai in fata o capodopera a genului. Dealtfel,Francezii au simtul fin al literaturii pure si nu s'ar fi inselat ei acordand un premiu anual unei aberatii. Cu voie sau fara de voie, dl N.Baciu este un scriitor si anume un scriitor mare, mai ales ca a debutat cu o opera de sine statatoare(ar fi spus M.Dragomirescu). Autorul incepe prin a ne transmite fiorii grijii de maine la apropierea pericolului comunist, si are ocazie sa descrie tipuri cari noua ne sunt asa de cunoscute. Colonelul, Nemy Eustatiu, Bucurescu, Gherghicescu, unchiul Victor sunt redati cu calitatile lor omenesti superb, la fel rusul salbatec, care a intrat sa le fure ceasul, dar care s'a imbunat la tipatul unui sugaciu pe care l-a mangaiat apoi ca o mama, si dupa ce a adormit copilul iar a racnit, ca o fiara, sa le dea tot. N'am gasit nici un personagiu slab. Toate sunt vii si picturale.

In chip maret este redata vieata sub toate formele ei in timpul infiorator al ocupatiei imediate cand oamenii, sarmanii, mai credeau in anumite ajutoare cari ar veni miraculos sa-i scape si astfel sa le satisfaca macar ceiace au crezut cu sfintenie. De-aci moarte si chin... Toata suferinta Tarii, toata ofensa adusa oamenilor politici, militari, intelectuali, toata pleava si scursura canalelor in desfrau si desmat ni se perinda magic , insa infiorator si de necrezut prin fata ochilor, printr'o descriptie desavarsita si cu o rara putere de evocare. Autorul se hotaraste sa fuga, dupa ce a trecut prin tot infernul inchisorilor comuniste, pe care le descrie cu o impresionanta obiectivitate(aci un mare merit, se vede condeiul omului jurist).

Citez un induiosator fragment care ne moaie sufletele tuturora, celor ce-am trecut prin asemenea momente:

"A sosit clipa plecarii. Inainte de a parasi paduricea, imi mai arunc ochii peste satul a carui clopotnita i-o zaresc de departe, cel din urma sat pe care-l voiu avea in ochi multa vreme. Ne-a mai ramas ceva sacusori de cauciuc. Fara sa spunem nici o vorba, fiecare luam cateva pietricele cu noi, ca niste pribegi ce suntem, sarutam pamantul , cu sfintenie, ca pe-o mama. O rugaciune, ultima, si iesim din padurice inspre apa Dunarii(cit.pag.192).

Daca autorul se dovedeste un cunoscator al sufletelor, analizandu-le perspicace, nu mai putin natura capata vieata sub condeiul vrajit al Dsale. Peisagii din Tara si strainatate sunt conturate splendid si concis si ne arata ca avem deaface cu un scriitor format.(Suntem dornici sa vedem si redactia romaneasca publicata). Si acum se incepe seria deziluziilor. Teoriile de acasa despre loaialitatea vecinilor sarbi(comunistii sunt la fel toti) si realitatea - tratament, legalitate, omenie, etc. - cari l-au deceptionat pe pribeag sunt descrise magistral. La fel tipurile de detinuti politici, ca si calaii oficiali, sub chipul de militieni, vatafi, comandanti de lagare,etc. sunt viu desenate. Nu pot uita pe fata Ruzika(sufletul de femeie uneori imblanzeste tot infernul de suferinte: o privire umana, un gest, un ajutor, o tigara chiar, copleseste durerea infioratoare a mediului diabolic). O constatare insa a facut-o pe drept cuvant autorul. Justetea intelepciunii poporului roman: cal verde si sarb destept,ai vazut vreodata? care s'a adeverit de atatea ori. Adevarata obsesie pentru Dsa.

Dl Baciu stapaneste condeiul cu atata siguranta si zugraveste cu un deosebit simt estetic, contemplabil, tot ceiace-i ofera senzatie. Inchisorile politice dela Pančeva, Kovačca, Srežánin, Zagreb si Glina ne dau fiorii puscariilor comuniste, prin lipsa de omenie, crima legalizata, teroarea studiata si animalitatea omului ce redevine fiara cu semenii sai. Rareori, cate-un militian mai vorbeste pe ascuns cu detinutii, sau ii straluceste o raza de omenie pe chip, dar teama de semenul sau militian, il impietreste pe data. Meritoriu este darul dlui N.Baciu de a descrie stari psihologice prin cateva fraze pregnante si de a prezenta oamenii si locurile in realitatea adevarata. Daca ne gandim la aceasta opera am putea-o numi un document uman, si mai mult, social. Nu mai incape indoiala ca acest "document uman" face parte din literatura ca si din istorie.

Ultima fuga in conditii tragice. Iarna, flamand, fara haine,cu groaza'n suflet de a nu fi prins, autorul nu se lasa pana nu ajunge la limanul dorit. Calauzit de steaua polara a popcsit, sfarsit de oboseala, la picioarele unui Christ, la o raspantie, semn ca era pe pamant crestin, pazit de nebunia satanica, bolsevica.

Toate le-a trecut si petrecut autorul cu ajutorul Domnului, insa un singur lucru cred ca-l va deceptiona.Nu mai citez credinta Dsale si deziluzia de care se va izbi(pag.92: Victor are dreptate ...etc.)

Ar fi multe de spus, dar ne oprim aci.

Avem o carte serioasa in fata, scrisa cu suflet si obiectivitate, plina de invataminte pentru viitor, analiza fenomenului comunist in Tara noastra, reactiunea demna pana la jertfa a celor ce-au ramas acolo, tintuiti de desnadajduire. Aceasta este opera plina de adanca umanitate si suferinta a unui neam intreg, opera ce se poate ridica la simbolul suferintei tuturor neamurilor subjugate de Soviete.

Ceiace impresioneaza adanc insa este iubirea crestina a dlui Baciu. Nu uraste nici pe dusmanii sai macar, cum am face-o noi de pilda. O resemnare atat de apostolica ca ins, o liniste olimpiana in ce va sa vie, de-aci si perfecta obiectivitate a operei.
Un cald nationalism, rupt din glie, imbinat maestrit cu un umanitarism dumnezeesc.

Silvio Pellico si Dostoievski si-au trait amintirile lor in puscarie si ceiace se traieste in realitate se traieste si'n arta, cand este redata cu talentul desavarsit al scriitorului. Este cazul si cu Dl N.Baciu.

Aceasta carte in jurul careia s'a facut tacere, care n'a fost tamaiata si prefatata de nici un pontif al zilei, care povesteste cu litere de sange toata durerea unui neam sfaramat si atata de iubit de autorul ei, Dl N.Baciu, nu trebuie sa lipseasca din casa niciunui roman.

Este tragica simfonie a unui neam, care ispaseste pacate, dar caruia i se deschide cerul invierii prin moarte.

I. G. DIMITRIU

C R O N I C A   M U Z I C A L Ă

DESPRE CÂNTECUL POPULAR ROMÂNESC.

Se spune ca fiecare popor isi are cantecul sau. Aceasta este tot atat de adevarat ca si formula inversata , ca fiecare cantec isi are poporul sau. Afirmand aceasta nu ma gandesc ca fiecare cantec are un public caruia se adreseaza si care il accepta; ci ma refer la legatura interioara dintre continutul unui cantec, intre lumea lui de simtiri si ganduri, si fondul de viata al unui popor. As putea spune ca nu exista cantec cu adevarat realizat, care sa nu aiba in spatele sau experienta de viata a unui neam, care sa nu talmaceasca si sa nu aiba radacinele creatiei sale adanc infipte in ea. Iar valoarea lui sta in aceasta.

Taina frumusetii neimbatranite a unei Iliade sau Odisei sta in aceea ca in ele graeste nu un om - fie el cat de inzestrat - ci insusi poporul elin, in aurora stralucitoare a vietii lui istorice,un popor de zei si de eroi.

Cantecul popular romanesc poarta insemnele de noblete ale expresiunii unei experiente de viata originala a unui popor. Sa nu ne inchipuim o singura clipa ca un cantec popular este o creatiune usoara si naiva, ca e un joc gratuit care ne destinde tocmai prin deosebirea lui de preocuparile complicate si derivate ale timpului nostru. Nu! Ci sa vedem in acest cantec ceeace este: o realizare de o tot atat de adanca seriozitate ca si in cantecul cult, o marturisire grava in care se talmaceste ,ca sentiment fundamental, impacarea unei colectivitati cu Lumea si cu Destinul, si in care gasesc expresie framantarile multor momente ale istoriei acesteia.

De buna seama, cantecul popular isi are graiul sau, imaginele si imboldurile sale. Important este sa gasesti cheia acestora. Atunci ti-se deschide o lume de simtiri si de ganduri intru nimic inferioara aceleia a cantecului cult, ba poate mai sigura in trasaturile sale si mai adanca.

Viziunea care stapaneste cantecul popular romanesc este aceea a unui mare echilibru cosmic in care elementele opuse se intalnesc si se impaca intr'un acord superior. In acest intreg echilibrat omul este organic integrat. El traeste in lume si nu in fata lumei sau impotriva ei. El se simte infratit cu intreaga faptura si o accepta in toate legile ei, favorabile sau aspre. Moartea insasi, o priveste nu cu intunecare sau neputincioasa revolta, ci ea ii apare ca o lege a eternei vieti:

"Caci moartea insasi e o parere
Si un vistiernic de vieti ..."

cum spune poetul cel mai reprezentativ al poporului romanesc. In viziunea ciobanului care isi primeste cu seninatate o soarta potrivnica, ea se infatiseaza ca "o mandra craiasa
a lumii mireasa".

iar moartea lui insasi este nunta mistica cu aceasta fata de crai.

Din acest general sentiment de infratire cu natura, se desprinde, cu o nota de deosebita intimitate si duiosie, sentimentul legaturii omului dela noi cu codrul, care a fost, dealungul chinuitei istorii a poporului romanesc, scutul si adapostul sau. El este confidentul si sfatuitorul sau. De el se apropie cum se apropie cineva de un frate mai mare. El este partasul in bucurii si necazuri al romanului:

"Jelui-m'as si n'am cui
Jelui-m'as codrului"

sau

"Nu da ,Doamne, nimanui
Ca mie si codrului."

De aici vine si faptul ca aproape toate cantecele populare romanesti incep stereotip cu formula "frunza verde".

Ar fi multe de spus, in parte, de unul sau altul din cantecele populare romanesti, dar spatiul restrans destinat unui articol nu permite. Sa subliniem aci doar acea tonalitate afectiva, pretutindeni prezenta, care se gaseste in expresiunea de DOR. Am putea numi cantecul popular romanesc: un cantec al dorului. DORUL este expresia unor stari sufletesti foarte complexe si, in buna parte, caracteristice poporului român. El este rodul unei sensibilitati care resfrange incercarile unei soarte adverse in cursul unei istorii de aproape doua ori milenare, cu atat de putine impliniri, dar in care nazuinta spre implinire a fost neincetata si intr'o tragica tensiune. Deci: aspiratia dureroasa spre un ideal de frumuseti care inunda fiinta de bucurie, dar care mereu iti scapa, se departeaza lasand in suflet dâra unei nevindecate si amare melancolii. Dragoste, durere, nostalgie si aspiratie nelimitata, iata cam ceeace se gaseste in sentimentul DORULUI romanesc si cam ceeace marcheaza in general afectivitatea poporului român. Iar aceasta atat in cadrul vietii colective cat si in acela al vietii individuale.

DORUL il leaga pe român de casa lui, de parintii lui, de satul lui pe care il paraseste in lunga pendulare cu turmele de oi, de mandra pe care o lasa acolo si care il leaga DORUL cu fir de busuioc. DORUL il poarta din departare spre locurile copilariei si il tine nedespartit de tara lui.

Dragostea traeste in el intr'o asemenea ambianta.

Si ce imagini gaseste poporul sa sensibilizeze jocul acesta subtil al sufletului, in care vedem DORUL proectandu-se in afara lui pentru a imprumuta chipul unei realitati obiective. Astfel, cantecul ne vorbeste de un deal al DORULUI sau de "Curtile Dorului", unde inima omului vine sa-si faca ucenicia sau sa-si caute deslegarea.

"De dor, bade, și de drag,
Ți-am scris numele pe prag ..."

Sau vedem, in alta parte, caile largi pe care merge dorul inmultit, Dorul si dorurile, sugerand pornitul plugurilor la arat din dimineata zilei de munca:

"Du-te dor cu dorurile
Ca plugari cu plugurile,
Du-te dor unde te mâi
Și te-alină unde-ți spui".

Sufletul stapanit de dor si de dragoste, gaseste accente de o rara delicateta si discretie, dar si de puternica pasiune:

"Bade, zău, n'o fi păcat?
S'asară te-am așteptat,
Dac'am văz't că nu mai vii
Pus'am dorul căpătâi
Cu urâtul mă'nvelii
Doamne' rău mă hodinii".

Nu arareori accentul acesta devine amar cand dorul zbuciuma zadarnic inima omului. Amaraciunea aceasta este uneori resemnata si trista, cu deosebire in inima mandrei parasite:

"Peste Mureș, peste tău
Ard două lumini de său;
Ziua plouă, noaptea ninge
Nimeni nu le poate stânge
Făr'inima mea când plânge".

Dar alteori imprumuta accente de revolta:

"Rele-s Doamne frigurile
Da's mai rele dragostile;
Că de friguri zaci în pat
De doruri umbli turbat",

si ajunge, cand dorul zadarnic seaca inima, la blestemul propriei soarte si la aspiratia pagana, spre desfiintarea totala, spre nimicnicie:

"De-ar da Dumnezeu să dee
Omul năcăjit să pieie"

sau:

"De-ar fi trăsnit Dumnezău
Muntele dela Brașău
Să nu mai fi trăit eu,etc. etc."

Pe plan istoric, miscarile acestea ale sufletului popular-asa cum le-am vazut- se cristalizeaza in riscul momentelor de rascruce si a personagiilor care intrupeaza atunci destinul neamului. Este un dor de implinire care bate de-alungul istoriei poporului roman. Si acest dor isi gaseste grai cu accente de deosebita intensitate in cantecele unor asemenea momente. Figurile de Domni si de viteji ai trecutului poporului roman, ca si momentele de lupta biruitoare sau de suferinta - Stefan Voda de ex. - moment biruitor:

"Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare
Seamăn pe lume nu are
Decât numai măndrul soare
În Suceava când răsare",

sau martiriul lui Constantin Brâncoveanu - moment de suferinta națională, apoi, "Toma Alimos, Boer din Țară de jos, Viteaz, generos și drept în mânia lui". Toate aceste figuri si toate aceste momente, apar in cantecul popular romanesc ca o viata mereu noua, alcatuind o adevarata istorie simtita a neamului si traesc in el scaldate in atmosfera aceea specifica a dorului nostru.

Tot astfel ne apare si revolutia din 1848. Revolutia constiintei nationale a Transilvaniei si in deosebi drama sguduitoare a Capitanului ei. Este epopeia splendida a rezistentei biruitoare a Motilor, a vitejiei legendare a Tribunului lor, a ridicarii in masa a romanilor ardeleni la porunca apararii drepturilor lor de viata nationala libera si demna:

"Strigă Bărnuț din Sibiu
Că Ardealul nu-i pustiu ..."

epopee care se incheie in sunetele de durere picurate din fluerul Iancului, ratacind, nebun, pe potecile muntilor apuseni si purtand in suflet o povara mai grea decat a stancilor Detunatei:

"Iancu merge supărat
Pentru'un hoț de împărat ..."

Si cu cat el se adanceste si se pierde in umbrele muntilor, cu atat creste in sufletul poporului jalea si dorul dupa stralucirea sa apusa, care se va proiecta din nou in zarea si in nadejdile viitorului:

"Jele-i, Doamne, cui și cui
Jele-i Doamne, codrului
De armele Iancului;
Că le plouă și le ninge
Și n'are cine le'ncinge ..."

Din punct de vedere muzical, cantecul popular romanesc, a prilejuit mare interes celor ce s'au ocupat de folclor. Multi compozitori si-au gasit motive de inspiratie din imensa bogatie pe care o reprezinta cantecul popular romanesc. Merita toata atentia si recunostinta neamului romanesc, aceia care au cules si au imortalizat prin culegerile lor acea comoara a poporului român.

AUGUSTIN HILA

CRONICA MĂRUNTĂ

Cu ingaduinta confratelui A. Sighisoreanu, redactia revistei tine sa accentueze un fapt real. Este vorba de articolul: "O atitudine cel puţin stranie", aparut in No.1 al revistei. Colectia de articole a dlui Zillich se datoreste unui numar de scriitori sasi din Ardeal cari nu mai au nimic comun cu Tara noastra: unii au parasit-o, altii o scuipa cand ea sangereaza, platind probabil anumite polite cuiva. Moral, cei cari au parasit-o nu mai au dreptul s'o barfeasca, caci au parasit-o de buna voie, negoniti de nimeni. Cazul dlui Zillich de pilda. Fiu de mare industrias, cu averi, incarcat de onoruri, cu o nestingherita activitate culturala in tara pe care o injura, si uneori chiar prea sovinist, fara ca sa fie macar jicnit de mocanii atat de rai si monstruosi ... Explicabil, finul d-sale nas n'a mai putut suporta mirosul de obiele ale oierilor ardeleni si urechile dsale erau gadilate neplacut de salbaticia doinelor poporului ... Foarte bine a facut, ca s'a dus! Sa nu se mai intoarca, dar se ne lase si in pace ...

Dl Dr.-Ing. Hans Kaufmes, insa da dovada de-o mare smecherie. Cred ca aceasta va fi si cauza jalnicei dsale pieiri ... Stabilit pentru catva timp ... undeva in America de Nord a trimis un mesaj care este publicat de confratele "PATRIA" din Bad Kissingen si in care, inflacarat, spune ca ar socoti cel mai frumos momemt din vieata sa intoarcerea tuturor refugiatilor sasi in spatiul lor vital si istoric (nu in Romania). Un lucru nu vrea sa-l spuna sincer. Doreste D-sa reintoarcerea refugiatilor sasi (cei fugiti dupa 1944) de groaza comunistilor si cei plecati mai inainte prin conventia dintre Germania si Romania) in Romania pe care o visam toti si in somn sau doreste sa se reintoarca incoronat din strainatatea ce-l adaposteste ca presedinte de republica saseasca in Ardeal?

Il sfatuim cu toata seriozitatea, sa-si verifice putin constiinta. Ceeace trebue sa se stie e ca, inveninata si subiectiva colectie de injurii la adresa bietei Romanii sangerande nu este expresia atatora si atatora Sasi, cari sunt legati cu inima de Tara. Mai sunt inca mii de insi, cari plang, cand isi reamintesc de ea. Cateva elemente negative si mereu suspecte, nu conteaza. Ne jicneste doar lipsa de obraz, cu care scuipa peste Tara, care i-a imbuibat cu toate bunatatile si darurile ei.

Romania nu poate uita omenia altor Sasi, cari ne stau in suflet, imagini de credinta si dragoste. Ca sa nu intram in istorie, incepem cu fratii Schott, cari au editat acum o suta de ani basme si legende romanesti din dragostea lor pentru popor; numele unui Harald Krasser, Hans Diplich, H.H. Roth, Ernst Wallner, Adolf Heltmann, Hans Eder, si altii, nu figureaza printre odiosii colaboratori din odioasa colectie ... Acestia ne stiu si ne apreciaza, ne iubesc, asa cum ii iubim si noi pe ei. De acestia avem nevoie pentru Romania de maine. Pe acestia ii imbratisam din departari si-i simtim cot la cot in marea lupta pentru desrobire.

Nota de fata vine sa adauge inca o bucurie, sirului de insemnari, pe care redactorul acestei foi le broda in numarul trecut al revistei, in legatura cu activitatile intelectualilor romani in exil. Mai avem si bucurii ... Şi cand aceste satisfactii sunt prilejuite de oameni care traesc in nemijlocita noastra apropiere, desigur ca avem dreptul sa ne mandrim indoit. Cei ce ostenesc cu intocmirea revistei ÎNŞIR'TE MĂRGĂRITE, stiu cat de greu este, sa traesti pe aceste meleaguri, dand la iveala gand si cuvant romanesc; munca intelectualului, a carturarului roman, este si mai grea, si mai plina de obstacole de crezut si de necrezut, aici, decat aiurea. Deaceea, facem o insemnare aparte, despre activitatea stiintifica, pe care compatriotul nostru, domnul Mircea Buescu o desfasoara in Brazilia. Cu o ravna si o seriozitate, pe care numai pregatirea i-o egaleaza, domnul Mircea Buescu publica in cele mai de frunte reviste economice si juridice, o serie de lucrari, care fac cinste nu numai autorului, ci si gandirii noastre stiintifice. Astfel, in numarul pe luna Iulie 1951 al revistei "A EPOCA" (publicatie a Facultatii Nationale Juridice din Rio de Janeiro), d. Buescu publica un interesant studiu intitulat "Consideraţii despre usus in dreptul roman primitiv"; in numarul pe August 1951 al excelentei reviste economice "DIGESTO ECONÔMICO" din São Paulo,

d. Buescu este prezent cu o lucrare intitulata "Note asupra targului negru al cambiei". Ne ingaduim sa atragem luarea aminte a tuturor oamenilor de cultura, asupra acestei munci tacute, care nu face decat sa sporeasca prestigiul nostru, in clipe in care avem nevoie de asa ceva, mai mult ca oricand.

"CHEMAREA" din Paris (nr.7, Sept.1951) sub directia dlui N.S. Govora prezinta un material tare si infiorator in informatie, de unde se desprinde nu numai o intransigenta de vederi politice extraordinare, ci un indreptar sustinut de dl Pamfil Seicaru, cu vigoarea si violenta-i cunoscute. Cu un vast material la dispozitie, care, intr'adevar ingrozeste pe oricine, obiectiv privind, este documentat pana in amanuntimi. Felul Dsale de a scrie articole de raspundere in fata istoriei.

Celelalte articole semnate de dnii A. Cristescu si Govora intereseaza iaras prin prezentarea problemelor diverse.

Vieata romaneasca in exil, ca si persoane anumite, legate de intamplari, uneori voite, ironii, caracterizari, sageti inveninate, etc., se'ncruciseaza in paginele revistei politico-polemiste.

CHEMAREA" este scrisa cu nervi si scrasnire de dinti, dar cu elan si verva si ne reaminteste unele articole din paginele de alta data ale "Curentului".

"LA REVUE DE CULTURE EUROPÉENNE" (No.1, Juillet-sept.1951,Paris), sub directia dlui F. Mélat in redactia dlui Sten Melry, prezinta aspecte din cultura europeana prin condeie cunoscute si promite sa expuna in sinteza spiritul vechiului continent creator prin emerite studii de inalt rang stiintific.

O asemenea revista de elita se impune categoric vremii noastre. Sunt multe probleme literare romanesti privite in complexul literaturilor straine. Autori romani cari au devenit europeni prin creatiile lor desavarsite, sau autori de origina romana, cari conteaza stralucit in literaturile europene. Literatura romana nu mai este in fase, sau cenusereasa timida de dupa usa Panteonului Literilor lumii. Dupa aceia, valoarea estetica a operelor ca si contingenta de gand si simtire cu Europa, obliga pe istoricii literari sa studieze comparativ si sa ierarchizeze lucrarile importante.

Sunt atatea probleme de literatura comparata, cari au lasat impasibili pe unii "oameni de stiinta literara romani" ... Problema originii lui Ronsard, informatiile mincinoase despre Eminescu in "Larousse", scriitorii romani de limba franceza si invers, scriitorii straini, sustinatori ai culturii romanesti, Eminescu si lirica germana romantica, etc., nu incanta de loc pe unii "savanti" romani si frica de subiect, documentare, argumentare, etc. ii departeaza cat se poate de misiunea lor culturala.

Recunoastem la randu-ne cat acest domeniu este greu de intreprins si pe cercetatorii nostri comparatisti ii numaram pe degete: Hasdeu, P. Eliade, O. Densusianu, N. Cartojan, neuitatul Ramiro Ortiz (desi strain), Ch. Drouhet, apoi D. Gazdaru, Cl. Isopescu, cum si alti mai tineri si o suma de straini cari ne cunosc si ne apreciaza: E. Picot, M. Rocque, J. Boutière, Louis Barral, L. Bachelin, F. Tailliez, grupul italian in frunte cu M. Camillucci si pleiada de tineri si tinere, fosti elevi ai dlui Cl. Isopescu, la Roma.

De aceia salutam aceasta revista necesara culturii europene, pentru intelegerea popoarelor pe calea culturala, cu tot entuziasmul nostru.

Avem in fata articolele, vesnic inedite, pline de seva stiintifica ale Dlui Cl. Isopescu, din cari se desprind nu numai serioase si solide concluziuni istorico-literare, dar o documentare riguroasa, specifica Dsale: impresionantul articol asupra contesei de Noailles, aceasta minunata aparitie romaneasca in literatura franceza, datorit dlui L. Barral; studiul comparativ intre Giraudoux si Eminescu al lui M. Camillucci, autorul monografiei asupra lui P. Cerna (singura in l. romana); splendida traducere a "Luceafărului" lui Eminescu, ca omagiu genialului poet roman, la centenarul nasterii, datorita dlui J. Elbé (titlul "Hypérion" nu-i tocmai fericit, ni-l reaminteste pe Hölderlin); conceptele religioase poetice ale lui Eminescu, studiate cu o ravna si intelegere mare de parintele F. Tailliez; interesantul studiu datorit dlui Étienne Le Loir, de unde ne reamintim autori, opere si epoci, si

mai ales luminoasa figura a lui Ubicini.
Savantei publicatii ii dorim tot succesul care-l merita, cum si
atentia specialistilor romani.

Ne-a parvenit si noua, cu greu, serioasa revista "ORIZONTURI",fon-
data si condusa cu multa pricepere de dl Dr.Const.Ghidel. Publicatia
din Stuttgart intra in al III-lea an de existenta si merge pe un drum
greu dar sigur. Colaborarile sunt din cele mai alese si dau prestigiu
publicatiunii. Noi admiram tenacitatea si darzenia cu care inimosul di-
rector lupta cu indiferenta romaneasca. Curatia sufleteasca si dragul
de a lucra pe taramul cultural national birue.
Marea majoritatea a materialului se prezinta ireprosabil, unele
teme sunt discutabile, tinuta revistei este occidentala, obiectiva si
grava.

O mare bucurie ne vine din Canada. Romanii adunati acolo, grupati
in Toronto (Ontario) tinand seama de situatia lor grea de refugiati s'
au organizat intr'o asociatie culturala patriotica "Mihaiu Viteazul"
sub presedintia dlui M.Hojbota. Scopul: lupta anticomunista, mentinerea
treaza a Romanismului peste hotare si contactul cu populatia locului.
Pe taram artistic cauza romaneasca o slujeste tenorul Josif Rai-
ner, cunoscutul artist dela opera din Cluj si strainatate. Dsa canta la
radio cantece romanesti, concerteaza prin toate orasele tarii si culo-
ge aplaude binemeritate din toate partile.
Un artist care-si face datoria fata de patrie pana la epuizare,
caci ca sa poata trai acest stralucit propagandist n'are posibilitati
financiare, nici ajutor dat de vreun comitet romanesc si lucreaza ca
lustruitor de mobile la o firma.
Soarta tuturor artistilor de opera si teatru, romani. Neajutati de
nimeni, isi irosesc fortele muncind ca lucratori ordinari. Cei in drept
nu gandesc la infiintarea unor echipe cu care sa se colinde centrele
romanesti, tinandu-se conferinte culturale si organizandu-se concerte
de muzica populara romaneasca impotriva luptei de desnationalizare sis-
tematica a comunistilor. Sigur, propaganda este costisitoare si nu-s
bani.
Mai bine, ne culcam pe urechea cealalta, ca Dumnezeu e bun si ma-
re!

In fiecare Duminica, Ministerul Educatiei si Sanatatii din Rio de
Janeiro, organizeaza programe culturale pentru tineret. In special mu-
zica. Se alege material clasic si romantic divers. Intr'o Duminica a
lunii Octombrie, s'a prezentat tineretului muzica germana, italiana,
franceza si braziliana. Marea noastra emotie insa a fost ca s'a des-
chis programul cu un Preludiu de Bach, viu aplaudat, caruia ii urmeaza
bucati din muzica germana, italiana si franceza, la fel savurate de ti-
neret, incheierea facandu-se prin Rapsodia romana a maestrului George
Enescu.
Se'ncepe cu Bach si se termina cu Enescu.
N'am competenta sa judec stralucirea acestei opere muzicale, dar
am stat cu ochii incetosati, ascultand cum par'ca insas Taranoastra ne
mangaia in strainatatea cea pustie pentru sufletele noastre indurerate.
Din starea in care ne gasceam cei ce ascultam vrajiti muzica noastra,
ne-a trezit deodata tunetele de aplauze si urale necontenite inaltate
de tineretul brazilian.
Sa notam ca emisia nu se facea dupa placa, ci era un concert exe-
cutat de Orchestra Filarmonica Braziliana.

"CUGET ROMÂNESC".din Buenos Aires ne-a trimis cele 4 numere apa-
rute pana acuma si care se dedica infratirii Romanilor de peste hotare
Scoasa cu truda si sacrificii de sange, incearca intr'adevar sa stran-
ga energii si sa le faca utile pribegiei noastre nefericite. Caracte-
rul revistei este culturalo-politic, atingand sub toate formele ei,via-
ta sbuciumata a Romanilor, informatii diferite din tara si din strai-
natate si un bogat material literar vechiu redat publicului numai si
numai pentru mentinerea treaza si nesmintita a constiintei si limbii,
material ales si pretios, mai ales, in zilele noastre.
Felicitam din suflet sincer, intentia tradusa in fapt si la fel
pe harnicile albine, cari roiesc in jurul acestui stup.

Confratele "CUGET ROMÂNESC" are o misiune frumoasa, dar grea in
Argentina, unde nu mai exista nici o alta publicatie de acest fel si
de aceia o prezentare cat mai aleasa da nota distinsa reprezentantei ro-
manesti in diaspora si serviciul celor din jurul revistei apare negra-
it de mare pentru sustinerea cauzei romanesti din strainatate.

D-na Inge-Maria Dimitriu va canta la unul din posturile de Radio-
difuziune din Rio de Janeiro, in cursul lunii Ianuarie 1952, in cadrul
activitatii Cercului cultural "ANDREI MUREŞANU", un intreg program de
muzica romaneasca populara.
Amanuntele se vor comunica la timp celor interesati.

In revista belgiana "LE PHARE DIMANCHE" din 12 August 1951, a apa-
rut novela "Lupii" a confratelui nostru Faust Brădescu, in splendida
traducere a d-rei Yvonne Goudemand.
Lucrarea nu pierde nimic din culoarea originalului, ci valorifica
mai mult netagaduitul talent de novelist al autorului.

Confratele PATRIA" dela München in Nr.9 din Sept.1951 prezinta in
traducere germana recenzia domnului A.Sighişoreanu "O atitudine cel
puţin stranie" asupra cartii cu tendinta antiromaneasca a dlui H.Zil-
lich intitulata "Wir Siebenbürger", pare-se necunoscuta inca la Mün-
chen.
Scandaloasa lucrare tendentioasa va fi discutata si speram ca Sa-
sii din Austria si Germania vor infiera asemenea lucrare ce-i compro-
te, pur si simplu.

Prof.H.Grégoire, membru al Academiei din Bruxelles intr'o comuni-
care savanta "Les persécutions dans l'empire romain" facuta marii In-
stitutii culturale belgiene vorbeste despre filosoful crestin Origene,
scriitor de omilii si erudit, o figura a timpurilor, spunand intre al-
tele, ca dicta la 7 tachigrafi deodata omiliile sale si pe care nu mai
avea timpul necesar sa le mai revada, lucru ce nu l-a mai intalnit de-
cat la profesorul Iorga,"marele erudit pe care l-am cunoscut si care
nu-i usor de imitat" accentuiaza savantul belgian.

Prof. portughez Mario Gonçalves Viana citeaza in lucrarea sa"Arte
de dirigir" pe uitatul prof. dr. N. C. Paulescu, marele invatat caruia
i se atribuie descoperirea insulinei. Citatul este luat din opera cu-
noscuta"Patimi, conflicte sociale, remedii morale"si suna astfel: Se-
ful este un individ, in societate, care are responsabilitate mai grea;
el are in grije siguranta tuturor semenilor sai si in afara ca rându-
ieste activitatea supusilor, el este servul tuturora."

Prof. brazilian Frederico Herrmann junior si-a inceput o confe-
rinta :"Organizarea rationala a controlului economic si financiar in
administratia publica" cu un citat din cartea Prof. M.Manoilescu, ope-
ra ce l-a facut celebru in lumea intreaga:"Secolul corporatismului".
La fel un alt economist brazilian, prof. Hésio Fernandes Pinheiro dela
univ. din São Paulo in volumul"Organizarea si reorganizarea servicii-
lor" il evidentiaza pe acelas autor român , cu"opera sa temerara"Seco-
lul corporatismului". Fara comentarii.

In "REVUE DE PSYCHOLOGIE DES PEUPLES",nr.3/1951, dl N. Lahovary
publica articolul "La psychologie des peuples et les groupes sanguins"
(p.252-267).
Autorul este prezentat ca un "savant anthropologiste roumain, qui
nous a déja également honoré de son concours". In bibliografia sa ci-
teaza si pe Ion Facaoaru, Al. Manuila si M. Vestemeanu, cu articole
de specialitate publicate in strainatate.
Articolul de mai sus, prin concluziile sale, vine sa dea nastere
unei"violente" discutiuni pe tema de mai sus intre specialisti fran-
cezi de talia dlor Georges-A. Heuse, J. Genevay si dna L. Bourdel.

In numerele viitoare Cronica noastra stiintifica va publica doua
mari si valoroase dari de seama a doi conationali refugiati si oameni
de stiinta: Dr. Vasile Popa, inginer agronom stabilit in Brazilia si
care a facut vâlva in lumea technica agricola prin descoperirea unui

parazit necunoscut de specialisti si care constituia un mare pericol pentru cereale, in special pentru graul Tarii; si Dr. Corneliu Cristeanu-Paris, care este la sfarsitul cercetarilor sale, continuand munca de 20 ani a tatalui sau in materie de bacteriologie. Dr. C.Cristeanu este pe punctul de a fi descoperit remediul contra tuberculozei si cancerului, dupa o munca uriasa, neajutat de nimeni si strivit de munca manuala de noapte pentru a-si sustine familia.

Ambii tineri invatati constituiesc o cinste pentru Români din diaspora.

Prin ingrijirea dlui D.Pârâua aparut la Freising in colectia Neamul Romanesc brosura "România" de Oct. Goga. Editorul promite o serie de lucrari de-ale inaintasilor nostri, in scopul mentinerii treze a imaginei Tarii in sufletele pribegilor. Laudabil.

Cu Nr.4 se'ncheie un an de activitate literara a revistei "INSIR'TE MARGARITE". Greutatile multiple prin care am trecut si trecem ne determina sa diminuam tirajul, si, ca urmare sa nu mai trimitem multor ziare si persoane revista, mai ales, ca nu si-au manifestat dorinta de a o avea, primele ne trimitand schimbul protocolar, iar secundele nici macar o scrisoare de multumire pentru eleganta noastra.

In anul 1952, implinindu-se un an de grea existenta, "INSIR' TE MARGARITE" va aparea jubilar in trimestrul Ianuarie-Martie, cu alese colaborari din lumea literara romaneasca in diaspora.

S'au primit la redactie urmatoarele:

Pr. St. Palaghiţă, Gardă de fier spre reînvierea României. Buenos Aires, 1951. xiv, 1 f., 382 p. cu un portret. Primul volum dintr'o serie de zece volume ce vor urma in legatura cu evenimentele politice dintre 1922-1945.
O. Goga, România. Freising (Germania), editor D. Pârâu. 1951.
M. Nettlau, La Paz mundial y las condiciones de su realización. Prólogo de E.Relgis. Montevideo, 1951. 71 p. Articole deja publicate cu privire la subiect.
E. Relgis. Georg Fr. Nicolai. Un sabio y un hombre del porvenir. Buenos Aires, 1949. 131 p. Scrisa cu prilejul implinirii a 75 ani a invatatului german.
Caete de dor. Paris; Nr.4.
Căminul. São Paulo. Nr. 2.
Chemarea. Paris, An.III, nr.7 (Sept.)1951.
Cuget Românesc. Buenos Aires, Nr.1, 2 si 4.
Libertatea. Madrid, An.I, nr.3 (Sept.) 1951.
Mesagerul. Praha, Anul I, Nr.2.
La Nation Roumaine. Paris, An.IV, nr.74 (15.Sept.),1951.
Patria. München, An. III, nr. 9 (Sept.), 1951.
La Revue de culture européenne. Paris, An.I, No.1 (juillet-sept) 1951.
Vatra. Roma, Oct. 1951.
Vestitorul. Salzburg, An.III, Nr.20, (Aug.), 1951.

"CARTEA PRIBEGIEI", editura de carti romanesti.
Au aparut:
J.N.MANZATTI: Iţi mai aduci aminte, Doamnă ... cu prefata de dl. M. Eliade;
VINTILĂ HORIA: A murit un sfânt; poezii si poemul dramatic: Torta.
TOADER IORAŞ: Sfinţitorii de icoane; roman.

Vor aparea lunar:
MIRCEA ELIADE: Ifigenia;
THEODOR SCORTZESCU: Magie albă;
GRIGORE MANOLESCU: Psalmii;
MIHAI NICULESCU: Amintiri în uniformă;
ŞTEFAN BACIU: Analiza cuvântului 'dor';
precum si romane, eseuri, versuri, lucrari istorice semnate de Vasile Posteucă, Ştefan Ion George si altii.

Volumele sunt mimeografate, prezentare ingrijita, cadrand cu saracia exilului.

Editura publica - fara nici o cheltuiala pentru autor - orice lucrare romaneasca de interes general, cu excluderea operelor de polemica politica, si numai cu avizul comitetului de lectura.

Corespondenta se va adresa: dlui Andrei Coman, Calle Santa Rosa 2702, Florida FCNGMB, Provincia Buenos Aires, República Argentina.

CU OCAZIA SFINŢELOR SĂRBĂTORI ALE CRĂCIUNULUI ŞI ANULUI NOU 1952 "ÎNSIR'TE MĂRGĂRITE" UREAZĂ COLABORATORILOR ŞI CITITORILOR SĂI FERICIRE, SĂNĂTATE ŞI NOROCUL CEL MARE.

ULTIMA ORA

Memoriul "LA ROUMANIE DIT: PRESENT !", înaintat de Cercul Cultural ANDREI MURESIANU primului Congres al Uniunei Latine, tinut la Rio de Janeiro, memoriu asupra căruia am avut prilejul să informăm pe cititori la rubrica "Idei, oameni, fapte" a avut un adânc ecou dincolo de grupul delegatilor străini care au luat parte la Congres.

Astfel, ziarul "DIARIO CARIOCA" din Rio de Janeiro (17-Oct.-51) se ocupă de memoriul nostru într'un articol publicat pe trei coloane, intitulat "România liberă este de partea popoarelor latine".

Apoi, ziarul "La Nation Roumaine" (Paris, 15-Noembrie 1951) inserează o notă asupra memoriului.

Revista "Căminul" din São Paulo (Brazilia) în numărul său pe Octombrie-Noembrie a.c. ia deasemenea act de această manifestatie românească.

In ultimul moment, primim din Roma, "Ufficio Radiodiffusioni per l'Estero", o scrisoare în care ni se scrie : "Siamo lieti di potervi informare che la nostra Radio, nella emissione in lingua romena del giorno 17 novembre corr., ha dato ampio conto del memorandum presentato al Primero Congresso dell'Unione Latina, tenutosi in ottobre a Rio de Janeiro". Scrisoarea este semnată de Dr. Gilberto Bernabei.

Mesagii primite din Argentina, Uruguay, Peru, Germania, Franta, Statele Unite, Australia, Canada si Spania, cât si cercurile străine, mărturisesc despre interesul pe care prietenii si compatriotii nostrii, îl poartă acestei manifestatii.

Vom tine la curent si pe viitor, pe cititori.

ooooooooooooo
ooooooooooo

Biblioteca Românească
FREIBURG i. BR. 20
Zasiusstr. 39
Alemania / Europa

Impresso
Res.

26640

C. P. 89.
Rj. Copacabana
Rio / BRASIL

SCHIMB